

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

**ŞANLIURFA BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

2015 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2016

İÇERİK

ŞANLIURFA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ 2015 YILI DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU	1
ŞANLIURFA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ 2015 YILI PERFORMANS DENETİM RAPORU	91

**ŞANLIURFA BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
2015 YILI
DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU**

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ	1
2.	DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	3
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	3
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	4
5.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	5
6.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	6
7.	EKLER.....	87

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi tahakkuk esaslı muhasebe sistemini uygulamaktadır. Muhasebe sistemi Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir. Kurumun 2015 yılına ilişkin mali veriler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 1: Kurumun Öz Gelirleri Tablosu

Kod	Açıklama	Tutar(TL)	Oran (%)
1	Vergi Gelirleri	20.214.325,77	3
3	Teşebbüs Ve Mülkiyet Gelirleri	32.800.539,60	5
4	Alınan Bağışlar Ve Yardımlar İle Özel Gelirler	29.674.088,56	4
5	Diğer Gelirler	485.755.275,40	76
6	Sermaye Gelirleri	73.919.656,71	12
8	Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00
	800 Bütçe Gelirleri	642.363.886,04	100,00

Tabloya göre Kurumun öz gelirleri olan vergi gelirlerinin toplam bütçe gelirleri içindeki payı %3'tür. Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinden elde edilen pay ise %6 olmuştur. Genel bütçe gelirlerinden mahalli idarelere aktarılan payların da içerisinde yer aldığı Diğer Gelirlerin toplam bütçe gelirleri içindeki payı ise %76 olmuştur.

Tablo 2: Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Hesabına Ait Veriler

Kod	Açıklama	Tutar(TL)	Oran (%)
1	Vergi Gelirleri	11.558,64	2
3	Teşebbüs Ve Mülkiyet Gelirleri	63.952,82	13
4	Alınan Bağışlar Ve Yardımlar İle Özel Gelirler	0,00	0
5	Diğer Gelirler	379.689,30	76
6	Sermaye Gelirleri	44.000,00	9
8	Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00

810 Bütçe Gelirlerinden Ret Ve İadeler Hesabı	499.200,76	100,00

Tablo 3: Bütçe Giderlerine İlişkin Veriler

Kod	Açıklama	Tutar(TL)	Oran (%)
1	Personel Giderleri	75.649.696,75	14
2	SGK Prim Giderleri	12.657.466,11	3
3	Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	212.772.744,52	39
4	Faiz Giderleri	8.415.812,11	2
5	Cari Transferler	11.267.662,53	2
6	Sermaye Giderleri	203.185.344,77	38
7	Sermaye Transferleri	11.163.807,80	2
8	Borç Verme	7.000.000,00	0,00
	830 Bütçe Giderleri	542.112.536,59	100,00

Tabloya göre Kurumun 2015 yılı bütçe giderlerinin %39'lık kısmı mal ve hizmet alım giderleri olarak muhasebeleştirilmiştir. Sermaye giderlerinin oranı ise %38'dir. Personel giderleri ise %14'lık bir orana ulaşmıştır.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar" ın 5 inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8 inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş Veriler Defteri
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Kasa sayım tutanağı,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,
- Alınan çekler sayım tutanağı,
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı,

- Teminat mektupları sayım tutanağı,
- Taşınır kesin hesap cetveli ile taşınır hesabı icmal cetveli,
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- Faaliyet sonuçları tablosu.

Denetim görüşü, kamu idaresinin temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜ

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi 2015 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMEYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Halde Bulunan İşyerlerinden Teminat Alınmaması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi yönetiminde olan merkez (Şutim), Viranşehir, Birecik, Suruç, Ceylanpınar hallerinde bulunan yerlerin kiracılarından teminat alınmadığı görülmüştür.

01.01.2012 tarihinde yürürlüğe giren 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un Teminat başlıklı 12. maddesinin birinci fıkrasında, Ticarî güvenin sağlanması ve tarafların haklarının korunması amacıyla, toptancı hallerinde faaliyet gösterenlerden, belediye meclisince belirlenen miktarda nakit, banka teminat mektubu, Hazine bonosu, Devlet tahvili, hisse senedi, gayrimenkul rehni, sigorta teminatı ve nakde çevrilebilir diğer kıymetlerin teminat olarak alınacağı, beşinci fıkrasında, bu madde kapsamında alınacak asgari teminatlara, bunların muhafazası, nakde çevrilmesi ve tamamlattırılmasına, zarar görene ödenmesine, toplam teminat tutarı içinde gayrimenkul rehni oranına, teminatın iadesine ve teminatlarla ilgili diğer hususlara ilişkin usul ve esasların Bakanlıkça belirleneceği belirtilmiş ve 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin Teminat başlıklı 31. maddesinin üçüncü fıkrasında da, halde faaliyet gösterenlerden alınacak teminat tutarı, kiracılar için haldeki işyerinin, malikler için ise bulunduğu toptancı halinde kiralama yoluyla işletilen emsal işyerinin bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere her yılın Ocak ayında belediye meclisince belirleneceği düzenlemesi yapılmıştır.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi yönetiminde merkez (Şutim) halinde 192 işyeri bulunmakta ve her birinin yıllık kirası 3.000TL olduğundan $192 \times 3.000 = 576.000\text{TL}$, Birecik halinde 43 işyeri bulunmakta ve her birinin yıllık kirası 2.295TL olduğundan $43 \times 2.295 = 98.685\text{TL}$, Suruç halinde 32 işyeri bulunmakta ve her birinin yıllık kirası 2.000TL olduğundan $32 \times 2.000 = 64.000\text{TL}$, Ceylanpınar halinde 23 işyeri bulunmakta ve her birinin yıllık kirası 900 ile 1.860TL arasında değiştiği için 26.070TL ($15 \times 900 = 13.500$, $1.140, 1.620, 990, 4 \times 1.740 = 6.960, 1.860$), Viranşehir halinde 72 işyeri bulunmakta ve her birinin yıllık kirası 1.860TL olduğundan $72 \times 1.860 = 133.920\text{TL}$ 'den az olmamak üzere teminat alınması gerekirken hiç teminat alınmamıştır. Yönetmeliğin 24. maddesinin birinci

fıkrasının (a) bendinde belirtildiği üzere toptancı halindeki işyerlerinde faaliyet gösterenlerden alınan ve kesilen teminatlara ilişkin bilgiler teminat defterine kaydedilmelidir. Kanunun 11. maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendine göre teminatını süresinde vermeyenlerin veya eksilen teminatını süresinde tamamlamayanların kira sözleşmelerinin feshine ya da satış işlemlerinin veya tahsislerinin iptaline belediye encümenince karar verileceği, aynı maddenin yedinci fıkrasında ise kira sözleşmesinin feshine ya da satış işleminin veya tahsisin iptaline ilişkin kararın kendilerine tebliğinden itibaren, belediye toptancı halinde faaliyet gösterenler işyerlerini otuz gün içinde tahliye etmeye mecbur olduğu, bu süre sonunda tahliye edilmeyen yerlerin belediye zabıtası tarafından tahliye ettirileceği belirtilmiştir.

Halde bulunan işyerlerinden yıllık kiralarından az olmamak üzere Belediye Meclisince belirlenen teminatın alınması ve deftere kaydedilmesi sağlanmalı, teminatları yatırmayanlarla ilgili olarak da Kanunun 11. maddesinin altı ve yedinci fıkrasına göre işlem yapılmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi yönetiminde olan merkez (Şutim), Viranşehir, Birecik, Suruç, Ceylanpınar hallerinde bulunan yerlerin kiracılarından teminat alınmadığı görülmüştür.

Söz konusu hallerde Sebze Ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin Teminat başlıklı 31. maddesinin üçüncü fıkrasında da, halde faaliyet gösterenlerden alınacak teminat tutarının belirlenmesi için konu belediye meclisinin gündemine alınacaktır. Bahse konu haller 6360 sayılı kanunla belediyemize devredilmiş olup, 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un uyarınca işlem yapılması sağlanacaktır.

Sonuç olarak Halde bulunan işyerlerinden yıllık kiralarından az olmamak üzere Belediye Meclisince belirlenen teminatın alınması ve deftere kaydedilmesi sağlanmalı, teminatları yatırmayanlarla ilgili olarak da 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 11. maddesinin altı ve yedinci fıkrasına göre işlem yapılması sağlanmalıdır.

BULGU 2: Viranşehir Şehir İçi Hatların Satışının Ödemelerinden Faiz Alınmaması ve Şartname İle Sözleşme Hükümünün Uygulanmaması

Viranşehir Belediyesinin 11.11.2008 günü Encümen kararıyla dolmuş hatlarının satıldığı, idari şartname ve sözleşmeye uyulmadığı ve zamanında yatırılmayan bedellerle ilgili faiz alınmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15. maddesinin (f) bendi "*Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek.*" ile (p) fıkrasında ki, "*Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*" hükümlerinden toplu taşıma hakkının belediyenin yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. İhale öncesi hazırlanan ve tüm katılımcılar için geçerli olan ihale şartnamesinde yer alan hükümlere aykırı olacak şekilde sözleşmede düzenleme yapılmamalıdır.

63 H 2413 plakalı araç 191.000,00TL'ye Arap Atilla'ya ihale edilmiştir. İhale bedelinin 100.000,00TL'si 05.06.2008 tarihinde, 18.000,00TL'si 16.07.2008 tarihinde, 10.000,00TL'si 04.08.2008 tarihinde, 10.000,00TL'si 03.09.2008 tarihinde, 16.000,00TL'si 08.10.2008 tarihinde, 26.000,00TL'si 21.10.2008 tarihinde, 3.000,00TL'si 10.11.2008 tarihinde ve 8.000,00TL'si 29.02.2016 tarihinde yatırılmıştır.

63 H 2414 plakalı araç 182.500,00TL'ye Mehmet Taşçı'ya ihale edilmiştir. İhale bedelinin 75.000,00TL'si 05.06.2008 tarihinde, 20.000,00TL'si 16.07.2008 tarihinde, 10.000,00TL'si 14.08.2008 tarihinde, 10.000,00TL'si 04.09.2008 tarihinde, 15.000,00TL'si 10.10.2008 tarihinde, 23.500,00TL'si 30.10.2008 tarihinde, 15.000,00TL'si 03.11.2008 tarihinde, 1.000,00TL'si 14.05.2015 tarihinde ve 13.000,00TL'si 29.02.2016 tarihinde yatırılmıştır.

Viranşehir Belediyesi Özel Halk Otobüsü Sistemi İşletme Ruhsatı İhale Şartnamesinin Sözleşmeye Davet başlıklı 13. maddesinde,

“13.1. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 45. maddesi gereğince şehir içi ulaşım hatlarının satışını alan istekliler 30 (otuz) gün içinde satış bedelini belediyenin ilgili hesabına yatırmak ve söz konusu aracı hizmete sunmak mecburiyetindedir.

13.2. İdare tarafından ihale dokümanında yer alan şartlara uygun olarak hazırlanan sözleşme, ihale yetkilisi ve hat alıcısı tarafından imzalanır.” hükmü yer almış, 63 H 2413 ve 63 H 2414 plakalı araç ihalesini alan kişilerle imzalanan sözleşmenin Sözleşmenin Bedeli başlıklı 3. maddesinde, *“İşletmeci, Özel Halk Otobüs Sisteminde bir araçla hakkı veren işletme ruhsatı için Viranşehir Belediyesine ödeme yapacaktır.*

Ödemelerde gecikme olması halinde % 6 gecikme faizi alınır. Ödemelerde gecikme bir ayı geçtiğinde araç seferden men edilir.” denilmiş ve sözleşmenin 9. maddesine göre de 15.06.2008 tarihinde işe başlanacağı belirtilmiştir.

63 H 2413 ve 63 H 2414 plakalı araç ihalesini alan kişiler Viranşehir Belediyesi Özel Halk Otobüsü Sistemi İşletme Ruhsatı İhale Şartnamesinin Sözleşmeye Davet başlıklı 13. maddesi ile sözleşmenin 3. maddesine uygun hareket etmedikleri halde, sözleşme maddesinde belirtilen *“Ödemelerde gecikme bir ayı geçtiğinde araç seferden men edilir.”* yaptırımını uygulanmamıştır.

İdari şartname ve sözleşmeye göre ihale bedelinin tamamının 15.07.2008 tarihinde yatırılmış olması gerekirdi. Bu tarihte yatırılmadığı için araçların seferden men edilmesi gerekirken yapılmamıştır. Diğer taraftan 15.07.2008 tarihinden sonra yatırılan ihale bedellerine ait tutarlar için faiz alınmamıştır.

İdari şartname ve sözleşmeye göre ihale bedelinin zamanında yatırılmaması nedeniyle görevini yapmayan sorumlular hakkında gerekli işlemler ile 15.07.2008 tarihinden sonra yatırılan ihale bedellerine ait tutarlar için 15.07.2008 ile yatırıldığı tarihe kadar geçen süreye ait faizin alınması için gerekli işlemlerin yapılması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Viranşehir Belediyesinin 11.11.2008 günü Encümen kararıyla dolmuş hatlarının satıldığı, idari şartname ve sözleşmeye uyulmadığı ve zamanında yatırılmayan bedellerle ilgili faiz alınmadığı ifade edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15. maddesinin (f) bendi hükümleri uyarınca toplu taşıma hakkının belediyenin yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanununa göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Söz konusu hatlar büyükşehir belediyesince verilmiş hatlar değildir. İlgili belediyeler tarafından verilmiştir. Verilme usullerinin mevzuata uygun olmadığına dair maddede somut bir tespit bulunmadığından hangi araçların olduğuna dair, öncelikle bu tespit yapılması gerekmektedir. Öte yandan geçmişte verilen hatların kazanılmış hak oluşturmaması oldukça güç bir yaklaşım olacaktır. Kaldı ki hatların verilmesini muhakkak ihale usulüne bağlayan bir mevzuat olduğu da açık değildir. Örneğin, belediyenin meslek odasına kayıtlı şoförlere açık çağrısı sonucu hat isteyenlere hat vermek mümkündür. Ayrıca bazen her hatta talep de olmamaktadır.

Ayrıca, Viranşehir Belediyesi Özel Halk Otobüsü Sistemi İşletme Ruhsatı İhale Şartnamesine uygun davranılmadığına ilişkin geçmişte yapılan hatalı uygulama 2008 yılına ait olup, bahse konu *63 H 2413 ve 63 H 2414 plakalı araçlarla ilgili idari şartname ve sözleşmeye göre ihale bedelinin zamanında yatırılmaması nedeniyle görevini yapmayan sorumlular hakkında ilgili belediyelerce yapılacak disiplin işlemleri ve cezai işlemler için zaman aşımı oluştuğu*, bahse konu 15.07.2008 tarihinden sonra yatırılan ihale bedellerine ait tutarlar için 15.07.2008 ile yatırıldığı tarihe kadar geçen süreye ait faizin alınmasının bu aşamada hukuki görüş gerektireceği, alacağın tahakkukun bu açıdan değerlendirilmesi gerektiği, yapılacak işlem olmadığı düşünülmektedir.

Ancak bundan sonra bu neviden hallerde geç yatırımlardan faiz tahakkuku yapılmasına özen gösterilecektir.

Sonuç olarak Söz konusu hatların Viranşehir Belediyesiince verildiği, Viranşehir Belediyesi görevlilerinin şartnameye aykırı davrandığı bulgudan anlaşılmaktadır. Maddede verilme usullerinin mevzuata uygun olmadığından bahsedilmemiştir. Bulguda 63 H 2413 ve 63 H 2414 plakalı araç ihalesini alan kişilere Viranşehir Belediyesi Özel Halk Otobüsü Sistemi İşletme Ruhsatı İhale Şartnamesinin Sözleşmeye Davet başlıklı 13. maddesi ile sözleşmenin 3. maddesine uygun hareket etmedikleri halde, sözleşme maddesinde belirtilen “Ödemelerde gecikme bir ayı geçtiğinde araç seferden men edilir.” yaptırımının uygulanmadığı ifade edilmiştir.

İdari şartname ve sözleşmeye göre ihale bedelinin tamamının 15.07.2008 tarihinde

yatırılmış olması gerekirdi. Bu tarihte yatırılmadığı için araçların seferden men edilmesi gerekirken yapılmamıştır. Diğer taraftan 15.07.2008 tarihinden sonra yatırılan ihale bedellerine ait tutarlar için faiz alınmamıştır.

İdare cevabındaki "*hatların verilmesini muhakkak ihale usulüne bağlayan bir mevzuat olduğu da açık değildir. Örneğin, belediyenin meslek odasına kayıtlı şoförlere açık çağrısı sonucu hat isteyenlere hat vermek mümkündür. Ayrıca bazen her hatta talep de olmamaktadır.*" ifadesinin irdelenmesi gerekir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın 2886 sayılı Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Bu hakların ihale yoluyla verilmesi gerektiği idari yargı kararlarında yer almıştır. İhaleye çıkıldığında talep olup olmaması ihale sürecinde belli olacaktır. Belediyenin meslek odasına kayıtlı şoförlere açık çağrı sonucu isteyenlere hat vermesinin mümkün olduğunun hangi mevzuata dayandığı anlaşılamamıştır.

Viranşehir Belediyesince işlem yapılmış olsa da 6360 sayılı Kanun'la 30.03.2014 tarihi itibarıyla Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi kurulmuş ve ulaşım hakkında Büyükşehir Belediyesine geçmiştir. Bu nedenle işlemi yapacak olan Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'dir.

İdari şartname ve sözleşmeye göre ihale bedelinin zamanında yatırılmaması nedeniyle 15.07.2008 tarihinden sonra yatırılan ihale bedellerine ait tutarlar için 15.07.2008 ile yatırıldığı tarihe kadar geçen süreye ait faiz alınması sağlanmalıdır.

BULGU 3: İhalesiz Taksi Plakasının Verilmesi

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde kayıtlı taksi plakalarının incelenmesinde, Şanlıurfa Belediyesince 2013 yılında her hangi bir bedel alınmadan ve ihale yapılmadan 49 adet ticari taksi plakası verildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15. maddesinin (p) fıkrasında, "*Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*" denilmektedir.

Bu maddeye göre taksi sayıları ile bunların işlettilirne şekli konusunda belediyeler yetkilidir. 5393 sayılı Kanunun yayımlandığı 13.07.2005 yılına kadar belediyeler taksiler konusunda hak sahibi değillerdi. Bu tarihten önce ticari taksi plakaları 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 12. maddesi ve bu maddeye dayanılarak yayımlanan 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul Ve Esaslar Hakkında Karara göre verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyeye verilen ticari taksiler konusundaki hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Belediye taksi plakalarını verirken, “*ihalede şeffaflık ve rekabet ilkeleri*” gibi kamu yararını sağlamayı amaçlayan ihale usulüne başvurmaksızın Başkan onayı veya encümen kararıyla verebilmesi hukuka uygun değildir. Şanlıurfa Belediyesince 2013 yılında 49 ticari taksiye, dilekçe üzerine ve hiç bir bedel alınmadan izin verilmiştir. İhale yapılmadan fiili bir durum olarak yapılan ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunan ticari taksilerin çalışma durumları kazanılmış hak oluşturmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin kazanılmış hak doğurması mümkün değildir. Şanlıurfa Belediyesi 6360 sayılı Kanun ile Büyükşehir Belediyesine dönüşmüştür. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 7. maddesinin (f) fıkrasına göre taksi sayıları ile güzergâhlarını belirlemek ve durak yerleri işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek büyükşehir belediyesinin görev ve sorumluluğuna verilmiştir.

Dilekçe üzerine ve hiç bir bedel alınmadan izin verilen ve faaliyette bulunan 49 adet ticari taksi plakalarına ait hakkın süre ve şartları da belirtilerek ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Mülga 1580 sayılı Kanun ile 5393 sayılı Belediye Kanununa göre belediyeye ait olan toplu taşımaya ilişkin hakların ihale yoluyla verilmesi gerekirken geçmiş dönemlerde buna uyulmadığı halende söz konusu araçların yıllardan beri bu şekilde çalıştığı bir gerçektir.

Yasada belirtildiği üzere toplu taşımaya ilişkin hakların belli bir süre için devredilmesi veya kiraya verilmesi yetkisi belediye meclisine ait olduğundan konu Belediye Meclisi gündemine alınacaktır.

Sonuç olarak Dilekçe üzerine ve hiç bir bedel alınmadan izin verilen ve faaliyette bulunan 49 adet ticari taksi plakalarına ait hak süre ve şartları belirtilerek ihale yoluyla verilmelidir.

BULGU 4: Karaköprü Belediyesinin Kent Mobilyalarını Geç Devretmesi Nedeniyle Oluşan Gelirin Büyükşehir Belediyesine Verilmemesi

6360 sayılı Kanunla Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nde olması gereken Karaköprü Kent Mobilyaları Reklam sözleşmesinin Büyükşehir Belediyesine 04.09.2015 tarihinde devredildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun Büyükşehir belediyelerinin görevlerini düzenleyen 7.maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, "*Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek; kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek.*" büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında sayılmış, 23. maddesinde ise 7. maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri, büyükşehir belediyelerinin gelirleri arasında sayılmıştır.

6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 30.03.2014 tarihi itibarıyla Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin kurulduğu ve Karaköprü Belediyesinin büyükşehir sınırlarına dahil edildiği, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7.maddesi uyarınca büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar ile meydan, bulvar, cadde ve ana yollarda ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirleme görevinin olduğu, bu alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretlerinin büyükşehir belediyelerinin gelirleri arasında sayıldığı ve 6360 sayılı Kanun'da aksi yönde bir düzenleme bulunmadığı dikkate alındığında, Karaköprü

Belediyesinin yapmış olduğu kent mobilyaları reklam sözleşmelerinin Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesine devri gerektiği açıktır.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi tarafından 13.11.2014 gün ve 8293 sayılı yazı ile Karaköprü Belediyesine yazılan yazıda kent mobilyaları reklam sözleşmesini Yasa gereği bütün hak / alacak ve borç yükümlülükleriyle birlikte büyükşehir belediyesine devredilmesi gerektiği bildirilmiş, Karaköprü Belediyesi 17.11.2014 gün ve 1107 sayılı cevabi yazıda devir işleminin yapılmasının mümkün olmadığı belirtilmiş, Büyükşehir Belediyesince tekrar 12.02.2015 gün ve 146 sayılı yazıda reklam ihale dosyası ve sözleşmesinin gönderilmesi, aksi taktirde 15 gün içerisinde yargı yoluna başvurulacağı belirtilmiş ancak her hangi bir işlem yapılmamıştır. Karaköprü Belediyesinin 04.09.2015 gün ve 662 sayılı yazı ekinde ihale dosyası ile sözleşmenin gönderildiği bildirilmiştir. Dosya gönderilmesine karşın devredilmesi gereken Mart 2014 yılı kirası Nisan ayının 5. gününe kadar ödeneceğinden dolayı bu tarihten devredildiği tarihe kadar geçen sürenin gelirleri toplamı (ana para + faiz) 226.768,77 TL devredilmemiştir.

Karaköprü Belediyesince tahsil edilen ancak Büyükşehir Belediyesinin geliri olan 226.768,77 TL'nin Büyükşehir Belediye hesaplarına alınması için gerekli işlemlerin yapılması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; 6360 sayılı Kanunla Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde olması gereken Karaköprü Kent Mobilyaları Reklam sözleşmesinin Büyükşehir Belediyesine 04.09.2015 tarihinde devredildiği malumdur.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun, büyükşehir belediyelerinin görevlerini düzenleyen 7.maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi doğrultusunda Karaköprü Belediyesiyle gerekli yasal görüşmeler yapılacaktır.

Sonuç olarak Karaköprü Belediyesince tahsil edilen ancak Büyükşehir Belediyesinin geliri olan 226.768,77TL'nin Büyükşehir Belediye hesaplarına alınması için gerekli idari / yargısal işlemler yapılmalıdır.

BULGU 5: Bina Yapım İşlerinde Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe Aykırı Malzeme Kullanılması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nde yapılan incelemede, 2013/40228 İhale kayıt numaralı "600 Konut Yapım İşİ" kapsamında yapılan konutların ısı yalıtımında Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerine aykırı malzeme kullanıldığı tespit edilmiştir.

19.01.2007 gün ve 26735 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 27. maddesinde; "*Dış cephelerin, bina yüksekliği 28.50 m'den fazla olan binalarda zor yanıcı malzemedden ve diğer binalarda ise en az zor alevlenici malzemedden olması gerekir.*" hükmüne yer verilmiştir. Yönetmelikte yüksek bina, bina yüksekliği 21.50 m'den fazla, yapı yüksekliği 30.50 m'den fazla olan binalar olarak tanımlanmıştır. İşin projesine göre söz konusu bina, 32,90 m yüksekliğinde olduğu için yüksek bina sınıfına girmektedir. Yönetmelik eki "Ek-2/Ç Yapı Malzemelerinin TS EN 13501-1 ve TS EN 13501-5'e Göre Yanıcılık Sınıfları" tablosunda "zor yanıcı" malzemelerin sınıfı ise "A2 – s1, d0" olarak belirlenmiştir.

Söz konusu binanın projesine göre dış cephede geliştirilmiş polistren sert köpük (EPS) ile ısı yalıtımı yapılmıştır. EPS'lerin yangın sınıfı E'dir. EPS yalıtım malzemesi, zor yanıcı bir malzeme değildir.

Kamu idaresi cevabında; Konutların ısı yalıtımında Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 27. Maddesi hükmü uyarınca yapılacak yapılarda bina yükseklikleri ve Yönetmelik eki "Ek-2/Ç Yapı Malzemelerinin TS EN 13501-1 ve TS EN 13501-5'e Göre Yanıcılık Sınıfları" tablosundaki sınıflamalara uyulacaktır.

Sonuç olarak İnşa edilecek yapılarda ilgili Yönetmeliğe uygun olarak ısı yalıtımı yapılmasının sağlanması gerekir.

BULGU 6: Yevmiye Defterinde Bazı Yevmiyelerin Bulunmaması

İdarenin 2015 yılına ilişkin muhasebe sistemi incelendiğinde bazı yevmiye numaralarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “Yevmiye sistemi, muhasebeleştirme belgeleri ve açılış kayıtları” başlıklı 43. maddesinde;

“(1) İşlemler, yevmiye tarih ve numara sırasına göre ve maddeler halinde yevmiye defterine günlük olarak kaydedilir; buradan da usulüne göre büyük defter ve yardımcı defterlere sistemli bir şekilde dağıtılır.

(...)

(4) Muhasebeleştirme belgelerinin yevmiye tarih ve numarası sütunlarına, gerçekleşen işlemlerin kayda geçirildikleri tarih ile hesap döneminin başında (1)'den başlayıp, hesap döneminin sonuna kadar devam eden birer numara verilir. Gerek yevmiye defteri ve gerekse büyük defter ve yardımcı defter kayıtlarında bu yevmiye numaraları esastır.

(...)” denilmektedir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin birleştirilmiş veriler defterinde yapılan incelemede, bazı yevmiyelerin bulunmadığı tespit edilmiştir. Bulunmayan yevmiyeler aşağıda sırasıyla şöyledir : 3, 55 ,107, 109, 223, 234, 257, 278, 293, 323, 585, 663, 816, 817, 857, 974, 975, 1073, 1092, 1748, 1749, 1808, 2040, 2070, 2194, 2211, 2247, 2361, 2601, 2690, 2732, 3754, 2790, 2861, 2966, 2984, 3044, 3049, 3095, 3226, 3267, 3361, 3521, 3757, 3847, 3902, 4044, 4048, 4049, 4128, 4324, 4338, 4463, 4482, 4493, 4567, 4586, 4672, 4715, 4716, 4816. (11.006 yevmiyede toplam 61 adet)

Kamu idaresi cevabında; İdarenin 2015 yılına ilişkin muhasebe sistemi incelendiğinde bazı yevmiye numaralarının bulunmadığı ifade edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “Yevmiye sistemi, muhasebeleştirme belgeleri ve açılış kayıtları” başlıklı 43. Maddesine uygun olarak düzenlenmesi sağlanmış olup 22.02.2016 tarihinden itibaren düzeltilmiştir.

Sonuç olarak Yevmiye defterinin Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne uygun olarak düzenlenmesi sağlanmalıdır.

BULGU 7: İç Denetim Raporu Düzenlenmemesi

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde görevli iç denetçi tarafından gerek 2014 gerekse 2015 yılı içinde İç Denetim Raporu düzenlenmediği görülmüştür.

06.12.2012 gün ve 28489 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Şanlıurfa Belediyesi 30 Mart 2014 tarihinde yapılan yerel seçimlerle Büyükşehir Belediyesi olmuştur.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 63. maddesinde İç Denetim anlatılmış, İç denetçinin görevleri başlıklı 64. maddesinde, “ *Kamu idarelerinin yıllık iç denetim programı üst yöneticinin önerileri de dikkate alınarak iç denetçiler tarafından hazırlanır ve üst yönetici tarafından onaylanır.*” Dış denetim başlıklı 68. maddesinde, ... “ *Dış denetim sırasında, kamu idarelerinin iç denetçileri tarafından düzenlenen raporlar, talep edilmesi halinde Sayıştay denetçilerinin bilgisine sunulur.*” düzenlemeleri yapılmıştır.

İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 40. maddesinde iç denetimin planı hakkında ifadelere yer verilmiş, iç denetim programı başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrasında da “ *En riskli alan ve konulara öncelik verilmek ve denetim maliyeti de dikkate alınmak suretiyle, yöneticiler ve gerektiğinde çalışanlarla görüşülerek iç denetim planıyla uyumlu bir iç denetim programı hazırlanır. Bir yıllık dönemi geçmemek üzere hazırlanacak iç denetim programlarında; denetlenecek alanlar ve konular, iç denetçilerin isimleri belirtilerek, zaman çizelgesine bağlanır. Hazırlanan iç denetim programı üst yönetici tarafından onaylanır.*” denilmiş ve 19.04.2013 gün ve 28623 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İç Denetim Genel Tebliğinin 5. maddesinin üçüncü fıkrasında, “*İç denetim mevzuatına uygun şekilde hazırlanan üç yıllık iç denetim planı ve yıllık denetim programı, iç denetim birimi tarafından aralık ayı başında üst yöneticiye yazılı olarak sunulur ve üst yönetici tarafından aralık ayı sonuna kadar onaylanır. İç denetim plan ve programı, aralık ayı sonunda onaylanmaması halinde onaylanmış kabul edilir ve uygulamaya konulur.*” hükmüne yer verilmiştir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde bir adet iç denetçi olduğu halde hiçbir rapor yazılmaması yukarıda belirtilen Kanun, Yönetmelik ve Tebliğ hükümleri karşısında kabul

edilebilir bir durum değildir. Rapor yazılmamasına iç denetçi ve/veya üst yönetici ayrı ayrı veya birlikte sebep olmuşlardır. 2014 ve 2015 yılında hiç iç denetim raporu yazılmamıştır.

2014 ve 2015 yılları için iç denetim raporu olmaması nedeniyle 5018 sayılı Kanun, İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile Kamu İç Denetim Genel Tebliğinde belirtilen hükümlere aykırı davranılmıştır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde görevli iç denetçi tarafından gerek 2014 gerekse 2015 yılı içinde İç Denetim Raporu düzenlenmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 63. maddesinde İç Denetim anlatılmış, İç denetçinin görevleri başlıklı 64. Maddesi uyarınca, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde bir adet iç denetçi olduğu halde hiçbir rapor yazılmaması yukarıda belirtilen Kanun, Yönetmelik ve Tebliğ hükümleri karşısında kabul edilebilir bir durum değildir.

Madde açıklamalarından anlaşıldığı üzere rapor yazma iç denetçinin görevidir. Raporunuzda üst “üst yönetici” de sebep olmuştur denilmekte ancak nasıl bir sebep olduğuna dair tespit bulunmamaktadır. İç denetim raporu düzenlemeleri sağlanacaktır.

Sonuç olarak İdare cevabında rapor yazmanın iç denetçinin görevi olduğu ve üst yöneticinin nasıl sebep olduğuna dair bir tespitte bulunulmadığı ifade edilmiştir.

Rapor yazmanın iç denetçinin görevi olduğu belirtilmesine karşın rapor yazmayan iç denetçi ile ilgili üst yönetici tarafından hiç bir işlem yapılmaması bunun üst yöneticinin bilgisi dâhilinde olduğunu göstermektedir.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile Kamu İç Denetim Genel Tebliğinde belirtilen hükümlere uygun olarak iç denetçinin İç Denetim Raporu düzenlemesi sağlanmalıdır.

BULGU 8: Servislerin İzinsiz Çalışması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediye sınırları içinde faaliyet gösteren servislerden bazılarının çalışma izinleri olmadığı halde gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları başlıklı 7. maddesinin (f) fıkrasında, Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek Büyükşehir Belediyesine verilmiştir.

Servislerin Kamu Kurum Ve Kuruluşları Personel Servis Hizmet Yönetmeliği ile Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğinden hangisine tabi olduğu taşıma yaptığı gruba göre belirlenmektedir. Bu nedenle servislere taşıma yaptığı grubun özelliğine istinaden o mevzuatta istenen hükümlerin uygulanması gerekir.

Şanlıurfa merkezde 476, Siverek’de 213, Birecik’de 2, Ceylanpınar’da 1 ve Viranşehir’de 1 olmak üzere toplam 693 servis çalışma ruhsatı almamıştır. Büyükşehir Belediyesince çalışma ruhsatı almayanlarla ilgili denetim yapılmamış ve bunlar hakkında gerekli işlemler de tesis edilmemiştir.

Çalışma izni olmayan servislerle ilgili gerekli işlemlerin yapılması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Büyükşehir Belediye sınırları içinde faaliyet gösteren servislerden bazılarının çalışma izinleri olmadığı halde gerekli işlemlerin yapılmadığı ifade edilmiştir.

Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğine 12.maddesine göre, “(1) Bakanlık yapacağı denetimleri, kendi personelinin yanı sıra, valilikler, kolluk kuvvetleri (polis, zabıta, jandarma) ve yetkili kıldığı diğer kamu kurum ve kuruluşlarının personeli aracılığıyla yapar. Denetimle ilgili olarak bu kuruluşlar Bakanlıkla her zaman işbirliği içinde olmak ve Bakanlık talimatlarını yerine getirmek zorundadır. Çalışma şartları yönünden Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer ilgili kuruluşlar da mevzuatları çerçevesinde her türlü denetimi yaparlar.” Söz konusu Yönetmelikte belediyelerin denetim vurgusuna yer verilmemiştir.

Bununla birlikte bakanlık taşra teşkilatıyla denetim birlikteliği konusunda çalışmalar yapılacaktır.

Sonuç olarak 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları başlıklı 7. maddesinin (f) fıkrası her türlü servis ve toplu taşıma araçlarının tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapma yetkisini Büyükşehir Belediyesine vermiştir.

Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğinin 12.maddesinde Bakanlığın yapacağı denetim ile 5216 sayılı Kanun'un 7. maddesinin (f) fıkrası arasında çelişen durum bulunmamaktadır. 5216 sayılı Kanun'a göre çalışma izinleri Büyükşehir Belediyesine aittir ve uygulamada böyledir.

Şanlıurfa merkez ve ilçelerinde servis çalışma ruhsatı almayanlarla ilgili denetim yapılmamış ve bunlar hakkında gerekli işlemler de tesis edilmemiştir. Çalışma izni olmayan servislerle ilgili gerekli işlemler Büyükşehir Belediyesince yapılmalıdır.

Şanlıurfa merkez ve ilçelerinde servis çalışma ruhsatı olmayan servislerin çalışmalarına izin verilmemesi ve izin almadan çalışan servislerle ilgili gerekli işlemlerin Büyükşehir Belediyesince yapılması sağlanmalıdır.

BULGU 9: 2014 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun Belediye Meclisinde Görüşülmemesi

2015 yılında yapılan denetimlerde 2014 yılı Sayıştay Denetim Raporunun Belediye Meclisinde görüşülmediği tespit edilmiştir.

6085 sayılı Sayıştay Kanununun Denetim Süreci başlıklı 37. maddesinin (ç) fıkrasında, “*Raporların, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması ve ilgili kamu idaresine gönderilmesi aşamalarında oluşur.*” hükmü yer almış ve Sayıştay Denetim Yönetmeliğinin Denetim Raporları başlıklı 35.maddesinin altıncı fıkrasında da, “*Rapor Değerlendirme Kurulunca merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarına ilişkin görüş verilen denetim raporları Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu ile birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur ve bilgi ve gereği için ilgili kamu idarelerine gönderilir. Kurulca görüş verilen mahalli idarelere ait denetim raporları ilgili mahalli idarelerin meclislerine bilgi ve gereği için gönderilir.*” düzenlemesi yapılmış, Belediye Kanununun 55.maddesinin son fıkrasında ise, “*Denetime ilişkin sonuçlar kamuoyuna açıklanır ve meclisin bilgisine sunulur.*” denilmiştir.

Sayıştay Başkanlığının 2014 yılı Sayıştay Denetim Raporu Büyükşehir Belediye Meclisinin bilgisine sunulmamıştır.

Mevzuat hükümlerinde de anlaşılacağı üzere üst yönetici olan Belediye Başkanı tarafından Sayıştay denetim raporları belediye meclisine sunulmalı ve raporun görüşüldüğünün tutanaklarda yer alması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; 2015 yılında yapılan denetimlerde 2014 yılı Sayıştay Denetim Raporunun Belediye Meclisinde görüşülmediği ifade edilmiştir.

Sayıştay denetim raporları belediye meclisine sunulması ve görüşülmesinin ne surette yapılacağına ilişkin açık bir hüküm bulunmamakla beraber raporların meclis bilgisine sunulması sağlanacaktır.

Sonuç olarak Belediye Başkanı tarafından Sayıştay denetim raporlarının Belediye Meclisine sunulması ve raporun görüşüldüğünün tutanaklarda yer alması sağlanmalıdır.

BULGU 10: Belediye Başkanlığınca Verilen Çalışma Belgesine İstinaden Halk Otobüslerinin İhalesiz Çalıştırılması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediye sınırları içinde ihale yapılmaksızın çalışma belgesine istinaden faaliyet gösteren halk otobüslerinde mevzuata aykırı hareket edildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin vazifeleri başlıklı 15. maddesinin 9. fıkrası ve Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları başlıklı 19. maddesinin 5. fıkrasında yer alan hüküm ile 5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15. maddesinin (p) fıkrasında ki, *“Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.”* hükümlerinden toplu taşıma hakkının belediyenin görev ve yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

Gerek 1580 sayılı gerekse 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre toplu taşımaya ilişkin

haklar belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydamlığı sağlayarak sürenin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Bu yetki belediye adına Belediye Meclisine aittir. Belediye meclisince bu yönde alınan karara uygun olarak ve bu kararda verilen yetkiye dayanılarak ihale işlemleri ile ilgili olarak Belediye Encümenince de konuya ilişkin kararlar alınmasında hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Bu çerçevede toplu taşıma hizmetleri bakımından görevli ve yetkili olan Belediyenin mevzuata uygun şekilde ihale yapmadan rekabetsiz bir şekilde ve bu konuda yetkili olmayan belediye başkanı tarafından izin verilebilmesi mümkün değildir.

Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015 / 985, Karar No: 2015 / 3164 numaralı kararı, *“Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; belediyelerin yürütmekle görevli ve yetkili oldukları toplu taşıma hizmetini bizzat yapmak yerine imtiyaz suretiyle devrine karar verilmesi için Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığının onayının alınmasının ön koşul olduğu, kiralama yolunu seçmesi hâlinde ise hem taşınır hem taşınmazlar için kira süresinin 10 yıla sınırlı olduğu ve her iki durumunda Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olduğu anlaşılmakta ve toplu taşıma hizmetlerinin ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi usulünde ise ruhsat verilecek sürenin, tespit edilen muhammen bedelin yıllık mı yoksa ruhsat verilen süre için mi öngörüldüğünün, yıllık olarak tespit edilmiş ise her yıla ilişkin artış oranının nasıl belirleneceğinin vb. hususların açık bir şekilde ortaya konularak söz konusu ihalenin yine Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği, toplu taşıma hizmetlerinin gördürülmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde verilecek olan ruhsatın süresiz bir şekilde verilemeyeceği, belli bir süre dâhilinde ruhsat verilmesi gerektiği görülmektedir.*

...

Bu durumda, ilgili mevzuat ve dosyadaki bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda; toplu taşıma hizmetinin yerine getirilmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde, süresiz olarak ruhsat vermenin söz konusu olmadığı, belli bir süre dâhilinde ruhsatın verilmesi gerektiği, bu süreye göre muhammen bedelin belirlenmesinin şart olduğu, bu hususlar ortaya konulduktan sonra Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun bir şekilde ihalenin yapılması gerektiği”,

Aynı Dairenin Esas No:2014 / 384, Karar No: 2014 / 1950 kararı, *“Yukarıda yer verilen hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden; büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde*

toplu taşıma hizmetlerini yürütmenin ve bu amaçla toplu taşıma vasıtalarının işletilmesi ve işlettilmesinin kamu hizmeti olarak münhasıran büyükşehir belediyelerine imtiyaz olarak verilmiş olduğu; toplu taşıma vasıtalarını işletirmenin ise imtiyaz sözleşmesi, ruhsat verme, kiralama veya hizmet satın alma yoluyla gördürülebileceği; anılan usullerden herhangi birinin seçilmesi yoluyla toplu taşıma hizmetinin özel hukuk kişileri eliyle sağlanması hâlinde büyükşehir belediyesinin kanunlarla kendisine verilen ulaşım hizmetlerine ilişkin imtiyazdan vazgeçmiş sayılacağı sonucuna varılmakta olup; söz konusu vazgeçme iradesinin ise, ancak, belediye adına imtiyaz verilmesinde görevli ve yetkili kılınan belediye meclisince ortaya konulması hâlinde geçerli olacağıın kabulü gerekmektedir.”

Aynı Dairenin Esas No:2011 / 1134, Karar No: 2012 / 2226 kararı, “Belediye Meclisince alınan karara dayanılarak Encümenince toplu taşıma hatlarının 10 yıllığına kiraya verilmesinin hukuka uygun olduğuna”

Aynı Dairenin Esas No:2014 / 1735, Karar No: 2014 / 2859 kararı, “İdare Mahkemesi'nce; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesinin (f) ve (p) bentlerinde ulaşım gibi kentsel alt yapı ve şehir içi trafik hizmetlerini yapmanın veya yaptırmmanın belediyenin görev ve sorumlulukları arasında sayıldığı, yine toplu taşıma yapmanın, bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dahil her türlü toplu taşıma sistemleri kurmanın, kurdurmanın, işletmenin ve işletirmenin, kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ve ücret tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemenin, kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmenin, belediyenin yetki ve imtiyazları arasında olduğu, dava konusu minibüs hatlarının 10 yıllığına kiraya verilmesine ilişkin 08.01.2013 günlü 3 sayılı belediye encümen kararı ile bu karara dayanılarak 04.02.2013 tarihinde ihaleye çıkarılmasına ilişkin işlem 5393 sayılı yasanın 15. maddesinin (f) ve (p) bentlerinin belediyelere verdiği yetki ve imtiyaz hakkı sınırları içinde kararlar olduğu ve bu yönüyle hukuka uygun olduğu, davacı kooperatifin il trafik komisyonu kararları ile kazanılmış haklarının bulunduğu iddiasına yönelik olarak, toplu taşıma hatlarını işletme ve işletirme imtiyazına sahip olan belediyelere imtiyaz hakkı bedeli veya kira ücreti ödemedi, il trafik komisyonlarının verdiği kararların kazanılmış hak oluşturacağı iddiasıyla toplu taşıma hatlarının bedelsiz kullanımının söz konusu olamayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, bu karar davacı tarafından temyiz edilmiştir.

Davanın yukarıda özetlenen gerekçeyle reddi yolundaki temyize konu Eskişehir 1. İdare Mahkemesi'nin 28.11.2013 tarih ve E:2013/86, K:2013/1019 sayılı kararında, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinin 1. fıkrasında sayılan bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, temyiz istemi yerinde görülmeyerek anılan Mahkeme kararının ONANMASINA”

değerlendirildiğinde belediye'deki yetkili organın kararıyla ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde süresinin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde ulaşımın verilmesi gerekir.

1970 - 1985 tarihleri arasında Belediye Başkanlığınca çalışma belgesi verilerek işe başlatılan ve halen toplu taşımacılık yapan 53 adet halk otobüsüne ilişkin kayıtların incelenmesinde bunların çalışma belgesi ile başladıkları taşıma işini yıllardır yaptıkları, bu çalışma belgesinin ilgililer yönünden süresiz bir şekilde kazanılmış hak olarak kabul edildiği ve uygulanmanın bu şekilde süregeldiği anlaşılmaktadır. Çalışma belgelerinde bu belgelerin ne kadar süreyle geçerli olduğuna ilişkin her hangi bir ibare bulunmamaktadır. İhale yapılmadan fiili bir durum olarak gerçekleştirilen ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunan bu otobüslerin çalışma durumlarının izin / tahsis suretiyle sürekli uzatılması şeklinde verilen ve yıllardır devam eden bu uygulama kazanılmış hak oluşturmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, bu hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmiş olması gerekmektedir. Belediyenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmeti bizzat yerine getirmeyip, üçüncü kişilere gördürebilmesi mümkün olmakla birlikte bu husus söz konusu hizmetin bir kamu hizmeti olma niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi bu konuda belediyenin görevinin sona ermesine yol açmamakta ve bu hizmetin yerine getirilmesi yönünden sorumluluğu devam etmektedir. Bu niteliği gözetildiğinde, belediyenin görevine giren bir hizmetin süresiz olarak üçüncü kişilere bir hak verilmesi suretiyle gördürülebilmesi hukuken mümkün değildir. Mevzuata aykırı olarak tesis edilen ve belirtilen nitelikteki işlemlerin ilgililer yönünden kazanılmış hak doğurması da aynı nedenle mümkün değildir. Aksi takdirde, mevzuata aykırı tesis edilen bir belediye işleminin, bir kanunun dahi üstüne geçmesi, o kanunun uygulanmaması sonucuna yol açacağı da bir gerçektir. Bu hizmetin belediyeler tarafından yürütülmesi ya da üçüncü kişilere gördürülmesi, söz konusu hizmetin kamu hizmeti olmasına ve bu hizmetin belediyelerce yürütülmesinde kamu yararı bulunduğu düşüncesine dayandığından, kazanılmış hak adı altında bireysel yararların kamu yararına

üstün tutulması sonucunu doğuracak bir kazanılmış hak anlayışı kabul edilemez.

Çalışma belgesine istinaden çalışan 53 adet otobüslerin çalıştıkları hatların süresi ve şartları da belirtilerek Belediye Kanununda öngörülen imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri seçilerek ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Mülga 1580 sayılı Kanun ile 5393 sayılı Belediye Kanununa göre belediyeye ait olan toplu taşımaya ilişkin hakların ihale yoluyla verilmesi gerekirken geçmiş dönemlerde buna uyulmadığı halende söz konusu araçların yıllardan beri bu şekilde çalıştığı bir gerçektir.

Yasada belirtildiği üzere toplu taşımaya ilişkin hakların belli bir süre için devredilmesi veya kiraya verilmesi yetkisi belediye meclisine ait olduğundan konu Belediye Meclisi gündemine alınacaktır.

Sonuç olarak Çalışma belgesine istinaden çalışan 53 adet otobüsün çalıştıkları hatların süresi ve şartları belirtilerek Belediye Kanunu'nda öngörülen imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden birinin seçilerek ihale yoluyla verilmesi gerekir.

BULGU 11: Belediyeye Ait İki Taşınmazın Kanuna Aykırı Tahsis Edilmesi

Şanlıurfa Belediyesine ait Sırrın mahallesi 5117 ada 1 numaralı parseldeki 2265,07 m²'lik taşınmazın Siyer Derneğine 03.03.2014 gün ve 10 sayılı meclis kararı ve Yenice Mahallesi 4974 ada 1 numaralı parseldeki kayıtlı taşınmazın Eyyübiye Fakir Öğrencilere Yardım Derneğine 08.01.2013 gün ve 7 numaralı meclis kararıyla yapılan tahsislerinin 5393 sayılı Belediye Kanununa aykırı olduğu görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Diğer Kuruluşlarla İlişkiler başlıklı 75. maddesinde,

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

c) (Değişik: 12/11/2012-6360/19 md.) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile

gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür.

(Ek fıkra: 12/11/2012-6360/19 md.) 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununun 10 uncu maddesi; belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz."

hükmü getirilmiştir. Bu hükme göre belediyeler kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak sadece mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir.

Belediye kamu yararına çalışan dernekler ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Siyer Derneği ile Eyyübiye Fakir Öğrencilere Yardım Derneği kamu yararına çalışan dernek olmadığı gibi en büyük mülki amir izni de bulunmamaktadır.

Kanuna aykırı tahsis edilen taşınmazların iptali sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Belediyesine ait Sırrın Mahallesi 5117 ada 1 numaralı parseldeki 2265,07 m²’lik taşınmazın siyer Derneğine 03.03.2014 gün ve 10 sayılı meclis karar ve Yenice Mahallesi 4974 ada 1 numaralı parseldeki kayıtlı taşınmazın Eyyübiye Fakir Öğrencilere Yardım Demeğine 08.01.2013 gün ve 7 numaralı meclis kararıyla yapılan tahsislerinin 5393 sayılı Belediye Kanununa aykırı olduğu ifade edilmiştir.

Söz konusu her iki dernekte sosyal ve kültürel boyutu olan çalışmalar yaptıkları dikkate alınarak anılan dönemde tahsis edilmişlerdir. Bu nedenle konusu derneklerde 5393 sayılı Belediye Kanununun Diğer Kuruluşlarla İlişkiler başlıklı 75. maddesinin (c)bendi kapsamında mülki amirlikten izin alınmak suretiyle ortak hizmet projesi değerlendirilecek ya da ilgili yerler kiralama ile ihale edilecektir.

Sonuç olarak Siyer Derneği ile Eyyübiye Fakir Öğrencilere Yardım Derneğine Kanuna aykırı yapılan taşınmaz tahsisinin iptali sağlanmalıdır.

BULGU 12: Belediye Meclisi Kararı Olmadan Belediyeye Ait Bazı Taşınmazların Kanuna Aykırı Tahsis Edilmesi

Şanlıurfa Belediyesine ait bazı taşınmazların mevzuata aykırı olarak encümen kararıyla odalara / derneklere tahsis edildiği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 1. maddesinde belediyelerin kira işlerinin bu kanuna göre yürütüleceği, 5393 sayılı Belediye Kanununun 18. maddesinin (e) fıkrasında, taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermenin belediye meclisinin görev ve yetkisinde olduğu belirtilmiş, yine 5393 sayılı Kanunun Diğer Kuruluşlarla İlişkiler başlıklı 75. maddesinde,

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

c) (Değişik: 12/11/2012-6360/19 md.) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür.

(Ek fıkra: 12/11/2012-6360/19 md.) 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler

Kanununun 10 uncu maddesi; belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz."

hükmü getirilmiştir. Bu hükme göre belediyeler kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak sadece mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilecek veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilecektir.

Kanunda meclis kararıyla tahsis edilebileceği belirtildiği halde encümen kararıyla tahsis yapılması Kanuna aykırıdır. Ayrıca taşınmaz tahsis edilen dernek / odalar bu kapsama da girmemektedir.

Kanuna aykırı tahsis edilen taşınmazların iptali ve ihale suretiyle kiralama yapılması sağlanmalıdır.

Tablo 4 : Şanlıurfa Belediyesi / Büyükşehir Tarafından Tahsis Edilen Taşınmazlar

Taşınmaz	Kime Tahsis Edildiği	Tahsis şekli		Kullanım Şekli
Paşabağı mahallesi 4102 ada 1 numaralı parselde kayıtlı 72 m ² 'lik taşınmaz dükkan	Bakkallar Bayiler Odası	Ücretsiz	29.07.2010 tarih ve 892 sayılı Encümen Kararı ile 15 yıllığına tahsis edilmiştir.	Dernek Odası olarak kullanılmaktadır.
Paşabağı mahallesi 4102 ada 1 numaralı parselde kayıtlı 72 m ² 'lik taşınmaz dükkan	Sebze ve Komisyoncular Derneği	Ücretsiz	09.02.2012 Tarih ve 200 sayılı Encümen Kararı ile Tahsis edilmiştir.	Dernek Odası olarak kullanılmaktadır.
Paşabağı mahallesi 4102 ada 1 numaralı parselde kayıtlı 72 m ² 'lik taşınmaz dükkan	Perakendeciler Derneği	Ücretsiz	22.04.2010 Tarih ve 450 sayılı Encümen kararı ile tahsis edilmiştir.	Dernek Odası olarak kullanılmaktadır.
Paşabağı mahallesi 4102 ada 1 numaralı parselde kayıtlı 72 m ² 'lik taşınmaz	Şiracılar Odası	Ücretsiz	05.11.2009 Tarih ve 1437 sayılı Encümen kararı ile tahsis edilmiştir.	Dernek Odası olarak kullanılmaktadır.
Esentepe Mahallesinde bulunan otogarda 75 m ² 'lik taşınmaz	Şehirlerarası Otobüs İşletmecileri Derneği	Ücretsiz	04.12.2014 Tarih ve 283 sayılı Encümen Kararı ile tahsis edilmiştir.	Dernek Odası olarak kullanılmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Belediyesine ait bazı taşınmazların mevzuata aykırı olarak encümen kararıyla odalara / derneklere tahsis edildiği ifade edilmiştir.

Bir önceki maddede belirtildiği üzere tahsisler yeniden ele alınacak, uygun olmayan taşınmaz tahsislerinin iptali veya taşınmaz kiralama yoluna gidilecektir.

Sonuç olarak Kanuna aykırı tahsis edilen taşınmazların iptali sağlanarak ihale suretiyle kiralama yapılmalıdır.

BULGU 13: Encümen Kararı Olmadan ve İhale Yapılmadan Belediyeye Ait Bir Adet Taşınmazın Kanuna Aykırı Olarak Tahsis Edilmesi

Şanlıurfa Belediyesine ait Halepli bahçe mahallesi 783 ada 1 nolu parseldeki taziye evinin batısındaki 120 m²'lik taşınmazın 18.06.2009 gün ve 921 sayılı encümen kararıyla ve ihale yapılmaksızın yıllık 2.000,00TL'ye İnşaat ve Yapıcılar Derneğine tahsis edildiği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 1. maddesinde belediyelerin kira işlerinin bu kanuna göre yürütüleceği, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18. maddesinin (e) fıkrasında, taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermenin belediye meclisinin görev ve yetkisinde olduğu belirtilmiş, yine 5393 sayılı Kanunun Diğer Kuruluşlarla İlişkiler başlıklı 75. maddesinde,

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

c) (Değişik: 12/11/2012-6360/19 md.) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür."

hükmü getirilmiştir. Bu hükme göre belediyeler kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak sadece mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilecek veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilecektir. Kanunda meclis kararıyla tahsis edilebileceği belirtildiği halde encümen

kararıyla tahsis yapılması Kanuna aykırıdır. Tahsis suretiyle verme yerine ihale yapılarak bu yer kiraya verilmelidir. Tahsis ücreti alınmış olsa da yapılan işlem hatalıdır. Taşınmaz tahsis edilen İnşaat ve Yapıcılar Derneği 75. madde kapsamında değildir.

Kanuna aykırı tahsis edilen taşınmazın iptali ve ihale suretiyle kiralama yapılması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Belediyesine ait Halepli bahçe mahallesi 783 ada 1 nolu parseldeki taziye evinin batısındaki 120 m²'lik taşınmazın 18.06.2009 gün ve 921 sayılı encümen kararıyla ve ihale yapılmaksızın yıllık 2.000,00TL'ye İnşaat ve Yapıcılar Demeline tahsis edildiği ifade edilmiştir.

Tahsis edilen taşınmazın iptali ve ihale suretiyle kiralama yapılmasına ilişkin bir önceki madde de belirtilen işlemlerin yapılması sağlanacaktır.

Sonuç olarak Kanuna aykırı tahsis edilen taşınmazın iptali sağlanarak ihale suretiyle kiralama yapılmalıdır.

BULGU 14: Kamu Yararına Çalışmayan Bir Derneğe Belediyeye Ait Bir Adet Taşınmazın Kanuna Aykırı Tahsis Edilmesi

Şanlıurfa Belediyesine ait Hayati Harrani mahallesi 1232 ada 1 numaralı parselde bulunan 250 m² lik taşınmaz Meclisin 07.12.2009 gün ve 92 sayılı kararıyla Ticaret borsası tarafından tescil bürosu yapılmak üzere İmam Keskin Buğday Pazarı Derneğine tahsis edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Diğer Kuruluşlarla İlişkiler başlıklı 75. maddesinde,

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

c) (Değişik: 12/11/2012-6360/19 md.) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile

gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür."

hükmü getirilmiştir. Bu hükme göre belediyeler kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak sadece mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Meclis tarafından yapılan tahsis Kanuna uygun değildir.

Belediye meclis kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda kamu yararına çalışan dernekler ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. İmam Keskin Buğday Pazarı Derneğine verilen taşınmaz tahsisi bu kapsamda değildir. Ayrıca protokol olmamasıda ortak proje bulunmadığını göstermektedir.

Kanuna aykırı tahsis edilen taşınmazın iptali sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Belediyesine ait Hayati Harrani Mahallesi 1232 ada 1 numaralı parselde bulunan 250 m²lik taşınmaz Meclisin 07.12.2009 gün ve 92 sayılı kararıyla Ticaret borsası tarafından tescil bürosu yapılmak üzere İmam Keskin Buğday Pazarı Demeğine tahsis edilmiştir.

Tahsis edilen taşınmazın iptali ve ihale suretiyle kiralama yapılmasına ilişkin bir önceki madde de belirtilen işlemlerin yapılması sağlanacaktır.

Sonuç olarak Kanuna aykırı tahsis edilen taşınmazın tahsis işleminin iptali sağlanmalıdır.

BULGU 15: Belediyeye Ait Taşınmazların Encümen Kararıyla Kamu Kurumlarına Tahsis Edilmesi

Şanlıurfa Belediyesine ait bazı taşınmazların encümen kararıyla kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanununun Diğer Kuruluşlarla İlişkiler başlıklı 75. maddesinde,

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür."

hükmü getirilmiştir. Kamu kurumlarına yapılacak taşınmaz tahsislerinin meclis kararıyla olması gerekir.

Encümen kararıyla kamu kurumlarına tahsis edilen taşınmazlarla ilgili meclis kararı alınması sağlanmalıdır.

Tablo 5 : Şanlıurfa Belediyesi / Büyükşehir Tarafından Tahsis Edilen Taşınmazlar

Taşınmaz	Kime Tahsis Edildiği	Tahsis şekli	Tahsisle İlgili Karar	Kullanım Şekli
Yenice mahallesi 3885 ada 1 numaralı parselde kayıtlı 5083 m ² 'lik taşınmaz	İl Sağlık Müdürlüğüne	Ücretsiz	03/05/2007 gün ve 472 sayılı Encümen kararı ile tahsis edilmiştir.	Aile sağlık merkezi olarak kullanılmaktadır.
Sırrın mahallesi 1835 ada 2 numaralı parselde kayıtlı 2532,80 m ² 'lik taşınmaz	İl Müftülüğüne	Ücretsiz	31.07.2008 gün ve 908 sayılı Encümen kararı ile 3 yıl olarak tahsis edilmiştir.	Ahmet El Rufai Camii ile Fatih Sultan Mehmet Camii Kuran kursu yerleri olarak tahsis edilmiştir.
Yenice mahallesi 1124 ada 1 numaralı parselde kayıtlı 3254,83 m ² 'lik taşınmaz	İl Sağlık Müdürlüğüne	Ücretsiz	01/06/2005 gün ve 455 sayılı Encümen kararı ile tahsis edilmiştir.	Aile sağlık merkezi olarak kullanılmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Belediyesine ait bazı taşınmazların encümen kararıyla kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edildiği ifade edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun Diğer Kuruluşlarla İlişkiler başlıklı 75. Maddesi uyarınca, Encümen kararıyla kamu kurumlarına tahsis edilen taşınmazlarla ilgili meclis kararı alınması sağlanacaktır.

Sonuç olarak Encümen kararıyla kamu kurumlarına tahsis edilen taşınmazlarla ilgili meclis kararı alınmalıdır.

BULGU 16: Ceylanpınar Halinde İşyeri Sayısının İstenenden Az Olması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi yönetiminde olan Ceylanpınar halindeki işyeri sayısının 23 olduğu ve yönetmelikte istenen sayıda olmadığı görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un verdiği yetkiye istinaden 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinin on ikinci fıkrasında, toplam işyeri sayısının 30 ila 100 olan toptancı hallerinin küçük, 101 ila 250 olan toptancı hallerinin orta, 251 ve üzeri olan toptancı hallerinin ise büyük toptancı hali olarak sınıflandırılacağı ve 9. maddesinin üçüncü fıkrasında da toptancı halinde toplam işyeri sayısının otuzdan az olamayacağı belirtilmiştir. Ceylanpınar halinde 23 işyeri bulunmaktadır. Yönetmeliğin 5. maddesinde istenen 30 işyeri sayısından daha az işyeri bulunmaktadır.

23 işyeri bulunan Ceylanpınar hali ile ilgili Yönetmelik hükümlerinin uygulanması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi yönetiminde olan Ceylanpınar halindeki işyeri sayısının 23 olduğu ve yönetmelikte istenen sayıda olmadığı ifade edilmiştir.

6360 sayılı kanun uyarınca belediyemize devredilen halin Sebze ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 9. Maddesinin üçüncü fıkrası dikkate alınarak 23 işyerinin otuza çıkarılması ve yönetmeliğin 16.maddesine göre verimli olup olmadığının da değerlendirilmesi sağlanacaktır.

Sonuç olarak 23 işyeri bulunan Ceylanpınar hali ile ilgili Yönetmelik hükümleri uygulanmalıdır.

BULGU 17: Dolu Olan Özel Kalem Müdürlüğü Kadrosuna Başka Birinin Görevlendirilmesi Ve Harcama Yetkililiğini Kullanması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde özel kalem müdürlüğü kadrosu dolu olduğu halde başka birinin kadroya vekâlet ettirildiği, vekâlet ettirilen kişinin harcama yetkilisi olarak görev yaptığı görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 86. maddesine göre, memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabileceği ve yine boş kadrolara ait görevlerin memurlara vekaleten gördürülebileceği belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 63. maddesinde, *“Belediye bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir.”* denilerek harcama yetkilisinin tanımı yapılmış, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun Harcama yetkisi ve yetkilisi başlıklı 31. maddesinde de, *“Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir.”* denilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na dayanarak çıkarılmış olan 1 seri numaralı Harcama Yetkilileri Hakkında Genel Tebliğ de harcama yetkililerinin belirlenmesi konusunda, *“5018 sayılı Kanunun 5436 sayılı Kanunla değişik 31 inci maddesinin birinci fıkrasında bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisi olarak belirlenmiştir. Bu hüküm uyarınca bütçe sınıflandırması harcama yetkilisini belirleyen temel unsur olmaktadır.”* denilerek harcama yetkilisinin kim tarafından kullanılacağı açıkça belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri çerçevesinde, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde özel kalem müdürü kadrosuna 02.09.2015 günü açıktan atanan ve halen bu kadroda bulunan Mustafa Çiçek başka bir göreve atanmadığı sürece İbrahim Halil Karaca'nın özel kalem müdürlüğüne vekâleten görevlendirilmesi ve harcama yetkililiği yetkisini kullanması 657 ve 5018 sayılı Kanunlara aykırıdır. Müdür kadrosunda bulunan kişinin harcama yetkilisi olarak harcama yetkisini kullanması gerekir. Şöyle ki belirtilen mevzuat hükümleri çerçevesinde harcama yetkilisi, *“bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir”* tanımıyla ilgili birimin en üst yöneticisi olan müdür kadrosunda

bulunan kişinin harcama yetkilisi olması gerekmektedir. Bu kişi görevden alınmadığı ve bu kadro boş olmadığı sürece bu yetkileri başka birinin kullanması mümkün değildir.

Dolu olan özel kalem müdürlüğü kadrosuna vekâleten görevlendirme yapılması ve harcama yetkisinin devredilmesi uygulamasına son verilmelidir.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde Özel Kalem Müdürü geçici olarak başka görevle görevlendirildiğinden, yapılan görevlendirme yeniden ele alınacak ve harcama yetkisinin devredilmesi uygulamasına son verilecektir.

Sonuç olarak Dolu olan özel kalem müdürlüğü kadrosuna vekâleten görevlendirme yapılmamalı ve harcama yetkisi vekâleten görevlendirme yapılan kişiye verilmemelidir.

BULGU 18: Encümen Kararı İle İhalesiz Verilen Halk Otobüslerinin Çalıştırılması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediye sınırları içinde ihale yapılmaksızın Encümen kararı ile faaliyet gösteren halk otobüslerinde mevzuata aykırı hareket edildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin vazifeleri başlıklı 15. maddesinin 9. fıkrası ve Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları başlıklı 19. maddesinin 5. fıkrasında yer alan hüküm ile 5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15. maddesinin (p) fıkrasında ki, “*Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*” hükümlerinden toplu taşıma hakkının belediyenin yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

Gerek 1580 sayılı gerekse 5393 sayılı Belediye Kanununa göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydamlığı sağlayarak kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Belediye hakkını kullanırken ihale yapmadan rekabetsiz bir şekilde encümen kararıyla veremez.

Toplu taşımacılık yapan 58 adet halk otobüsüne ilişkin kayıtların incelenmesinde bunların Belediye Başkanlığına dilekçe vererek dolmuş hattı talebinde buldukları, bu talebe istinaden Encümenin ihale yapmaksızın izin verdiği, bunun sonucunda kazanılmış bir hakmış gibi bu hakkın kullanıldığı görülmüştür. İhale yapılmadan fiili bir durum olarak yapılan ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunan bu otobüslerin çalışma durumlarının izin / tahsis suretiyle sürekli uzatılması şeklinde verilen ve yıllardır devam eden bu uygulama kazanılmış hak oluşturmaz.

Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015 / 985, Karar No: 2015 / 3164, Esas No:2014 / 384, Karar No: 2014 / 1950, Esas No:2011 / 1134, Karar No: 2012 / 2226, Esas No:2014 / 1735, Karar No: 2014 / 2859 numaralı kararlarından belediyede ki yetkili organın kararıyla ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde süresinin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde ulaşımın verilmesi gerekir. Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015 / 985, Karar No: 2015 / 3164 numaralı kararında toplu taşıma hizmetinin yerine getirilmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde, süresiz olarak ruhsat vermenin söz konusu olmadığı, belli bir süre dâhilinde ruhsatın verilmesi gerektiği, bu süreye göre muhammen bedelin belirlenmesinin şart olduğu, bu hususlar ortaya konulduktan sonra Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun bir şekilde ihalenin yapılması gerektiği, dolayısıyla her yıl uzatılma konusunda idareye yetki veren düzenlemenin hukuka aykırı olduğuna karar verilmiştir.

Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin kazanılmış hak doğurması mümkün değildir.

Fiili olarak çalışan 58 adet halk otobüsü hatlarının süresi ve şartları da belirtilerek ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Mülga 1580 sayılı Kanun ile 5393 sayılı Belediye Kanununa göre belediyeye ait olan toplu taşımaya ilişkin hakların ihale yoluyla verilmesi gerekirken geçmiş dönemlerde buna uyulmadığı halde söz konusu araçların yıllardan beri bu şekilde çalıştığı bir gerçektir.

Yasada belirtildiği üzere toplu taşımaya ilişkin hakların belli bir süre için devredilmesi veya kiraya verilmesi yetkisi belediye meclisine ait olduğundan konu Belediye Meclisi

gündemine alınacaktır.

Sonuç olarak Fiili olarak çalışan 58 adet halk otobüsü hattı kiralama / ruhsat / imtiyaz şeklindeki usullerden biri tercih edilerek süresi ve şartları belirtilerek ihale yoluyla verilmelidir.

BULGU 19: Hal Bilgi Sisteminin Kurulmaması

Şanlıurfa Belediyesince işletilen Viranşehir, Birecik, Suruç ve Ceylanpınar hallerinde hal bilgi sisteminin kurulmadığı / aktif olmadığı görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un Malların analizi, kaydı, izlenmesi ve duyurulması başlıklı 16. maddesinin üçüncü fıkrasında, *"Toptancı halleri, halde veya hale bildirilerek işlem gören malların cinsine, miktarına, fiyatına, alıcı ve satıcısına ilişkin bilgiler ile Bakanlıkça gerekli görülecek diğer hususları elektronik ortamda tutmak, bunlardan 6 ncı maddenin dördüncü fıkrasında belirtilenleri kamuoyuna duyurmak, hal kayıt sistemi için gerekli olan verileri sağlamak ve bunları sisteme aktarmak, hale giren ve çıkan malları kontrol altına almak ve denetlemekle görevli ve yükümlüdür. Bu görev ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi için ihtiyaç duyulan bilgi işlem sisteminin kurulmasından ve lüzumlu diğer teknik donanımın sağlanmasından özel toptancı hali işletmecileri ile belediyeler sorumludur."*

Geçiş hükümleri başlıklı geçici 1. maddesinde, *"(1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş olan toptancı hallerinden;*

a) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde 16 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen görev ve yükümlülüklerini yerine getirmek için ihtiyaç duyulan bilgi işlem sistemini kurmayan ve lüzumlu diğer teknik donanımı sağlamayanlara,

...

Bakanlık tarafından yüz bin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bakanlık bu yetkisini mahallin mülkî idare amirine devredebilir."

düzenlemeleri yapılmıştır. Kanun 01.01.2012 tarihinde yürürlüğe girdiğine göre 01.01.2013 tarihi itibarıyla hal kayıt sisteminin kurulmuş ve aktif olması gerekir. Aksi halde

belediye idari para cezasına muhatap olacaktır. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesine bağlı olarak merkez (Şutim), Viranşehir, Birecik, Suruç ve Ceylanpınar halleri bulunmaktadır. Merkez (Şutim) halinde bilgi işlem sistemi kurulu ve aktif olarak faaliyettedir. Viranşehir ile Birecik'de hal esnafının bilgisayar ortamında hal kayıt sistemine kayıtları yapılmasına rağmen sistem pasiftir. Ceylanpınar ve Suruç'ta ise bilgi işlem sistemi kurulu değildir.

Belediyenin idari para cezası ile diğer yaptırımlara maruz kalmaması için istenen bilgi işlem sisteminin kurulu ve çalışır olması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Belediyesince işletilen Viranşehir, Birecik, Suruç ve Ceylanpınar hallerinde hal bilgi sisteminin kurulmadığı / aktif olmadığı görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 16. Maddesi kapsamında hal bilgi sistemi olmayan hallerle ilgili sistemin kurulmasına çalışılacaktır.

Sonuç olarak Belediyenin idari para cezası ile diğer yaptırımlara maruz kalmaması için istenen bilgi işlem sisteminin bir an önce kurulu ve çalışır olması sağlanmalıdır.

BULGU 20: Hal Yöneticisinin Kanunda İstenen Öğrenim Şartını Taşımaması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde hal yöneticisi olarak görevlendirilen İbrahim Halil Özen'in öğrenim şartını taşımadığı görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 9. maddesinin altıncı fıkrasında, "*Hal yöneticisinin; 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerindeki şartları taşıması ve illerde en az lisans, diğer yerleşim yerlerinde ise en az lise mezunu olması zorunludur.*" hükmü bulunmaktadır. Bu hükme göre önlisans mezunu olan İbrahim Halil Özen'in hal yöneticisi olarak görevlendirilmesi mümkün değildir.

Hal yöneticisinin en az lisans mezunu olanlar arasından görevlendirilmesi yapılmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde hal yöneticisi olarak görevlendirilen İbrahim Halil Özen'in öğrenim şartını taşımadığı ifade edilmiştir.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 9. Maddesi görevlendirmede dikkate alınacaktır.

Sonuç olarak 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 9. maddesinin altıncı fıkrasındaki düzenlemenin bir sonucu olarak Hal yöneticisi en az lisans mezunu olanlar arasından görevlendirilmelidir.

BULGU 21: Halfeti Kayık / Vapurlarının İhalesiz Çalıştırılması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde faaliyet gösteren Halfeti kayık / vapurlarının çalıştırılmasında mevzuata aykırı hareket edildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları başlıklı 7. maddesinin (f) fıkrasında, Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksit sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek Büyükşehir Belediyesine verilmiştir.

Halfeti Belediyesine ait iken 6360 sayılı Kanun ile Büyükşehir Belediyesine devredilen Fırat nehri üzerinde faaliyette bulunan 35 adet vapurun taşımacılık işleminin ihalesiz olarak Halfeti Belediye Başkanı veya Encümen kararıyla verildiği görülmüştür. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Belediye hakkını kullanırken ihale yapmadan rekabetsiz bir şekilde Başkan onayı veya encümen kararıyla veremez.

Fiili olarak faaliyette bulunan vapurların Büyükşehir Belediyesine devredildiği tarihten ihale yapılacak zamana kadar geçecek süre için fiilen kullanım hakkı bedelinin hesaplanarak tahsil edilmesi gerekir.

Fırat nehri üzerinde yolcu taşımacılığı yapan 35 adet vapurla ilgili olarak Büyükşehir Belediyesine devredildiği 2014 yılından itibaren hiç bir ücret alınmadığı ve her hangi bir işlem de yapılmadığı görülmüştür. İhale yapılmadan fiili bir durum olarak yapılan ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunan bu vapurların çalışma durumlarının yıllardır devam etmesi bu uygulama için kazanılmış hak oluşturmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin kazanılmış hak doğurması mümkün değildir.

Toplu taşıma görev ve yetkisinin Büyükşehir Belediyesine devredildiği tarihten itibaren bu hizmetin Halfeti’de Fırat nehri üzerinde fiili olarak faaliyette bulunan vapurlarla sağlanan bu hizmete ilişkin bir ihale yapılması ve bu ihaleye kadar geçecek süreye kadar olan dönem için hesaplanacak kullanım hakkı bedelinin hesaplanarak mevcut işleticilerden tahsil edilmesi ile Fırat nehri üzerinde gerçekleştirilecek toplu taşıma hizmetinin süresi ve üçüncü kişilere gördürülmesi usul ve şartları da belirtilerek ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Mülga 1580 sayılı Kanun ile 5393 sayılı Belediye Kanununa göre belediyeye ait olan toplu taşımaya ilişkin hakların ihale yoluyla verilmesi gerekirken geçmiş dönemlerde buna uyulmadığı halende söz konusu araçların yıllardan beri bu şekilde çalıştığı bir gerçektir.

Yasada belirtildiği üzere toplu taşımaya ilişkin hakların belli bir süre için devredilmesi veya kiraya verilmesi yetkisi belediye meclisine ait olduğundan konu Belediye Meclisi gündemine alınacaktır.

Sonuç olarak Toplu taşıma görev ve yetkisinin Büyükşehir Belediyesine devredildiği tarihten itibaren Halfeti’de Fırat nehri üzerinde fiili olarak faaliyette bulunan vapurlarla sağlanan bu hizmete ilişkin bir ihale yapılması ve bu ihaleye kadar geçecek süreye kadar olan dönem için hesaplanacak kullanım hakkı bedelinin (ihale tarihi ile 30.03.2014 arası dönem için) hesaplanarak mevcut işleticilerden tahsil edilmesi ve Fırat nehri üzerinde

gerçekleştirilecek toplu taşıma hizmetinin süresi ve üçüncü kişilere gördürülmesi usul ve şartları da belirtilerek ihale yoluyla verilmesi gerekir.

BULGU 22: Hallerde Birden Fazla Kişiyeye Verilen İşyerleri İle Bir İşyerinin Birden Fazla Kişiyeye Verilmesinde Yönetmelik Hükümlerinin Uygulanmaması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi yönetimindeki hallerde bir kişiyeye birden fazla işyeri ile bir işyerinin iki kişiyeye ortak olarak verildiği görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un verdiği yetkiye istinaden 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 28. maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Toptancı halindeki işyerleri, üretici, üretici örgütü, komisyoncu veya tüccarlara kiralanır ya da satılır. Aynı toptancı halinde/şubesinde bir kişiyeye doğrudan veya dolaylı olarak en fazla bir işyeri kiralanabilir veya satılabilir. İşyeri, adi şirketlere/ortaklıklara ya da birden fazla gerçek veya tüzel kişiyeye kiralanamaz veya satılamaz.*" denilmiş ve yönetmeliğin geçici 1. maddesinin on beşinci fıkrasında da, "*Aynı toptancı halinde/şubesinde birden fazla işyeri bulunanlar ile bir işyerini kullanan adi şirketler/ortaklıklar ya da birden fazla gerçek veya tüzel kişiler, durumlarını (Değişik ibare:RG-30/12/2014-29221) 1/7/2015 tarihine kadar 28 inci maddenin üçüncü fıkrasına uygun hale getirir.*" hükmü getirilmiştir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin yönetiminde olan Viranşehir, Birecik, Suruç ve Ceylanpınar hallerinde bazı kişiyeye birden fazla işyeri verilmiştir. Birecik'de bir kişiyeye iki, Suruç'ta iki kişiyeye ikişer ve bir kişiyeye beş, Ceylanpınar'da on kişiyeye ikişer, Viranşehir'de altı kişiyeye iki, üç kişiyeye üç, bir firmaya sekiz işyeri verilmiştir. Suruç'ta bir işyeri iki kişiyeye verilmiştir. Şanlıurfa merkezde de bir işyerinin iki kişiyeye verildiği durumların olduğu görülmüştür. Bir kişiyeye bir işyeri verilmeli ve işyeri adi şirketlere/ortaklıklar ile birden fazla gerçek veya tüzel kişiyeye kiralanmamalıdır. Yönetmeliğe aykırı olarak bir kişiyeye birden fazla işyeri kiralanması ile aynı işyerinin ortak olarak birden fazla kişiyeye kiralanması durumlarının 01.07.2015 tarihine kadar mevzuata uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

Yönetmeliğin 28. maddesinin üçüncü fıkra ile geçici 1. maddesinin onbeşinci fıkra hükmünün gereklerinin yerine getirilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi yönetimindeki hallerde bir kişiye birden fazla işyeri ile bir işyerinin iki kişiye ortak olarak verildiği ifade edilmiştir.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Mallann Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un verdiği yetkiye istinaden 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 28, maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin yönetiminde olan Viranşehir, Birecik, Suruç ve Ceylanpınar hallerinde bir kişiye bir işyeri verilmesi ve işyeri adi şirketlere/ortaklıklar ile birden fazla gerçek veya tüzel kişilere kiralanmasına dönük çalışma yapılacaktır.

Sonuç olarak Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 28. maddesinin üçüncü fıkra ile geçici 1. maddesinin onbeşinci fıkra hükmünün gerekleri yerine getirilmelidir.

BULGU 23: Hilvan Belediyesinin Kent Mobilyalarını Büyükşehir Devretmemesine Rağmen Büyükşehir Belediyesinin Buna Karşı Hiç Bir İşlem Yapmaması

6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun gereğince Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde olması gereken Hilvan kent mobilyaları reklam sözleşmesinin Büyükşehir devredilmediği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun, büyükşehir belediyelerinin görevlerini düzenleyen 7.maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde "*Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek; kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek.*" büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında sayılmış, 23.maddesinde ise 7 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve

reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri, büyükşehir belediyelerinin gelirleri arasında sayılmıştır.

6360 sayılı Kanun ile 30.03.2014 tarihi itibarıyla Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin kurulduğu ve Hilvan Belediyesinin büyükşehir sınırlarına dahil edildiği, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7.maddesi uyarınca büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar ile meydan, bulvar, cadde ve ana yollarda ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirleme görevinin olduğu, bu alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretlerinin büyükşehir belediyelerinin gelirleri arasında sayıldığı ve 6360 sayılı Kanunda aksi yönde bir düzenleme bulunmadığı dikkate alındığında Hilvan Belediyesinin yapmış olduğu kent mobilyaları reklam sözleşmelerinin Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesine devri gerektiği açıktır.

Büyükşehir Belediyesi tarafından 13.11.2014 gün ve 8294 sayılı yazı ile Hilvan Belediyesine yazılan yazıda kent mobilyaları reklam sözleşmesini Yasa gereği 15 gün içinde bütün hak / alacak ve borç yükümlülükleriyle birlikte büyükşehir belediyesine devredilmesi gerektiği bildirilmiş, hiç bir işlem yapılmaması üzerine 09.02.2015 gün ve 56-01-/2015 günlü yazıda da 13.11.2014 gün ve 8294 sayılı yazı ilgi tutularak imzalanan sözleşmeye ilişkin dosyanın belediyeye devredilmesi istenmiş, aksi taktirde yargı yoluna başvurulacağı belirtilmiş olmasına karşın hiç bir işlem yapılmamıştır.

Hilvan Belediyesince devri yapılmayan kent mobilyaları reklam sözleşmesi ile ilçe belediyesince tahsil edilen ancak Büyükşehir Belediyesinin geliri olan tutarların Büyükşehir Belediye hesaplarına alınması için gerekli idari ve adli işlemlerin yapılması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; 6360 sayılı Kanun gereği Hilvan Belediyesinin yapmış olduğu kent mobilyaları reklam sözleşmelerinin Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesine devri yapılmayan kent mobilyaları reklam sözleşmesi ile ilçe belediyesince tahsil edilen ancak Büyükşehir Belediyesinin geliri olan tutarların Büyükşehir Belediye hesaplarına alınması için gerekli idari ve adli işlemlerin yapılması sağlanacaktır.

Sonuç olarak Hilvan Belediyesince devri yapılmayan kent mobilyaları reklam sözleşmesi ile ilçe belediyesince tahsil edilen ve Büyükşehir Belediyesinin geliri olan

tutarların Büyükşehir Belediye hesaplarına alınması için gerekli idari ve adli işlemler yapılmalıdır.

BULGU 24: İhaleyle Verilen Halk Otobüsü Hatlarının Kiralanmasında Süre Belirlenmemesi

Şanlıurfa Belediyesi sınırları içinde faaliyet gösteren ve ihale ile verilen halk otobüslerinin kiralamasında süre belirtilmediğinden süresiz olarak faaliyette buldukları görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediyenin vazifeleri başlıklı 15. maddesinin dokuzuncu fıkrası ve Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları başlıklı 19. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan hüküm ile 5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15. maddesinin (p) fıkrasında ki hükümlerden toplu taşıma hakkının belediyenin görev ve yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

Gerek 1580 sayılı gerekse 5393 sayılı Belediye Kanununa göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde süresinin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Söz konusu hatlar ihale ile verilmiş olmasına rağmen süre belirtilmemiştir. Encümen kararlarının incelenmesinde bu hatların ruhsat ve imtiyaz şeklinde verilmediği, verilme şeklinin kiralama olduğu anlaşılmıştır. Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015 / 985, Karar No: 2015 / 3164 numaralı kararında belirtildiği üzere kiralamalarda süre 10 yıllla sınırlıdır. Bu nedenle ihale ile verilen hatlardan 10 yıllık süreyi dolduranların ihale ile verilmesi gerekir. 1987 yılından itibaren ihale ile verilen 125 halk otobüsü hatlarından sadece 19.10.2006 tarihinde verilen 3 ile 13.9.2007 tarihinde verilen 4 olmak üzere toplam 7 hattın 10 yıllık süresi dolmamıştır. Diğer 118 hattın süresi dolduğu için bu hatlar ihale suretiyle verilmelidir.

Toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri ile üçüncü kişilere gördürülebilmesi mümkün olmakla birlikte her üç yöntem bakımından da bu hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmüş olması zorunludur. Kanunda öngörülen sürelerden daha uzun bir sürenin öngörülmesi ya da hiçbir

şekilde süre öngörülmemesi durumlarında bu durumun hukuka aykırılık oluşturacağı kuşkusuzdur. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin ilgililer yönünden geleceğe yönelik olarak kazanılmış hak oluşturması ise mümkün değildir. İlgililerin hiçbir hilesi ya da idareyi yanıltan bir davranışı olmaksızın idarece tesis edilen mevzuata aykırı işlemlerin düzeltilmesi zorunlu olmakla birlikte, söz konusu hukuka aykırı işlemlerin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar bu işlemlerin ilgililere sağlamış olduğu haklar ilgililer yönünden kazanılmış hak oluşturur. Bir başka deyişle, kazanılmış haktan bahsedilebilmesi ancak mevzuata aykırı işlemin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar gerçekleşmiş olan haklar, yani geçmişe yönelik haklar yönünden mümkün olabilir.

Mevzuata aykırı işlemlerin, mevzuata aykırılıklarının tespit edildiği tarih itibarıyla hukuk düzeninden çıkarılmaları hukuk devletinin bir gereğidir. Bu nedenle, yukarıda açıklanan hususlar da gözetildiğinde süresiz olarak yapılan ihale işleminin ortadan kaldırılması zorunludur. Bu kapsamda belediyece toplu taşıma hizmetlerinin üçüncü kişilere gördürülmesinin yöntemini belirleme ve bu konuda yeniden bir ihale yapıp yapmama konusunda belediyenin takdir yetkisi bulunmakla birlikte, söz konusu hukuki durumun mevcut sözleşmelerin iptalini gerektireceği kuşkusuzdur. Bu konu en kısa sürede yeniden bir ihale yapılincaya kadar geçecek süre zarfında toplu taşıma hizmetlerinden yararlanan belde halkının mağduriyetine yol açmayacak şekilde çözümlenmelidir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, toplu taşıma hizmetlerinin gördürülmesine ilişkin ihalede herhangi bir süre öngörülmemesi mevzuata aykırı olup, bu aykırılığı giderecek şekilde yeni bir ihale yapılması zorunludur.

İhale ile verilen ve 10 yıllık süresi dolan toplam 118 hattın ihale suretiyle verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Kent genelinde daha önce süre belirtilmeden ihale yapılmak kaydı ile faaliyet gösteren özel toplu taşıma araçlarında süre yönünden mevzuata aykırı hareket edildiği belirtilmiştir.

Gerek 1580 sayılı gerekse 5393 sayılı Belediye Kanununa göre belediyeye ait olan toplu taşımaya ilişkin hakların ihale yoluyla süresi belirtilerek verilmesi gerekirken geçmiş dönemlerde buna uyulmadığı halende söz konusu araçların yıllardan beri bu şekilde çalıştığı bir gerçektir.

Yasada da belirtildiği üzere toplu taşımaya ilişkin hakların belli bir süre için devredilmesi veya kiraya verilmesi yetkisi belediye meclisine ait olduğundan süresi dolan araçlarla ilgili konu belediye meclisi gündemine alınacaktır.

Sonuç olarak İhale ile verilen ve 10 yıllık süre dolan toplam 118 hat ihale suretiyle verilmelidir.

BULGU 25: Birecik İlçe İçi Toplu Taşıma Hatlarının İhalesiz Verilmesi

Birecik ilçe sınırları içinde ihale yapılmaksızın faaliyet gösteren dolmuşlarda mevzuata aykırı hareket edildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin vazifeleri başlıklı 15. maddesinin dokuzuncu fıkrası ve Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları başlıklı 19. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan hüküm ile 5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15. maddesinin (p) fıkrasındaki, “*Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*” hükümlerinden toplu taşıma hakkının belediyenin yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

Gerek 1580 sayılı gerekse 5393 sayılı Belediye Kanununa göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Belediye hakkını kullanırken ihale yapmadan rekabetsiz bir şekilde Başkan oluru veya encümen kararıyla veremez.

Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015 / 985, Karar No: 2015 / 3164, Esas No:2014 / 384, Karar No: 2014 / 1950, Esas No:2011 / 1134, Karar No: 2012 / 2226, Esas No:2014 / 1735, Karar No: 2014 / 2859 numaralı kararlarından belediyedeki yetkili organın kararıyla ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde süresinin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde ulaşımın verilmesi gerekir.

Birecik ilçesinde toplu taşımacılık yapan 13 adet dolmuştan 7 tanesinin ihale ile verildiği, 3 tanesinin nasıl verildiğine dair belgelerde kayıtlar olmadığından anlaşılamadığı, diğer 3'ünün ise Belediye Başkanlığına dilekçe vererek dolmuş hattı talebinde buldukları, bu talebe istinaden Encümenin ihalesiz olarak bunlara izin verdiği, bunun sonucunda kazanılmış bir hakmış gibi bu hakkın kullanıldığı görülmüştür. İhale yapılmadan fiili bir durum olarak yapılan ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunan bu dolmuşların çalışma durumlarının izin / tahsis suretiyle sürekli uzatılması şeklinde verilen ve yıllardır devam eden bu uygulama kazanılmış hak oluşturmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin kazanılmış hak doğurması mümkün değildir. Her ne kadar bu işlemler Birecik Belediyesince yapılmış ise de 6360 sayılı Kanun ile ulaşım Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin görev ve yetkisine geçmiştir. Dolayısıyla işlemi tesis edecek olan Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesidir.

Fiili olarak çalışan 6 adet dolmuş hattının çalışacakları hatların süresi ve şartları da belirtilerek ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Mülga 1580 sayılı Kanun ile 5393 sayılı Belediye Kanununa göre belediyeye ait olan toplu taşımaya ilişkin hakların ihale yoluyla verilmesi gerekirken geçmiş dönemlerde buna uyulmadığı halende söz konusu araçların yıllardan beri bu şekilde çalıştığı bir gerçektir.

Yasada belirtildiği üzere toplu taşımaya ilişkin hakların belli bir süre için devredilmesi veya kiraya verilmesi yetkisi belediye meclisine ait olduğundan konu Belediye Meclisi gündemine alınacaktır

Sonuç olarak Fiili olarak çalışan 6 adet dolmuş hattı Belediye Kanunu gereğince imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden birinin seçilerek çalışacakları hatların süresi ve şartları belirtilerek ihale yoluyla verilmelidir.

BULGU 26: Siverek İlçe İçi Dolmuş Çalıştırılmasının İhalesiz Verilmesi

Siverek ilçe sınırları içinde ihale yapılmaksızın faaliyet gösteren dolmuşlarda mevzuata aykırı hareket edildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin vazifeleri başlıklı 15. maddesinin dokuzuncu fıkrası ve Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları başlıklı 19. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan hüküm ile 5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15. maddesinin (p) fıkrasında ki, *“Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettiirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.”* hükümlerinden toplu taşıma hakkının belediyenin yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

Gerek 1580 sayılı gerekse 5393 sayılı Belediye Kanununa göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Belediye hakkını kullanırken ihale yapmadan rekabetsiz bir şekilde encümen kararıyla veremez.

Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015 / 985, Karar No: 2015 / 3164, Esas No:2014 / 384, Karar No: 2014 / 1950, Esas No:2011 / 1134, Karar No: 2012 / 2226, Esas No:2014 / 1735, Karar No: 2014 / 2859 numaralı kararlarından belediyede ki yetkili organın kararıyla ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde süresinin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde ulaşımın verilmesi gerekir.

Toplu taşımacılık yapan 51 adet dolmuşa ilişkin kayıtların incelenmesinde bunların Belediye Başkanlığına dilekçe vererek dolmuş hattı talebinde buldukları, bu talebe istinaden Meclis veya Encümenin ihalesiz olarak bunlara izin verdiği, bunun sonucunda kazanılmış bir hakmış gibi bu hakkın kullanıldığı görülmüştür. İhale yapılmadan fiili bir durum olarak yapılan ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunan bu dolmuşların çalışma durumlarının izin / tahsis suretiyle sürekli uzatılması şeklinde verilen ve yıllardır devam eden bu uygulama kazanılmış

hak oluşturmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin kazanılmış hak doğurması mümkün değildir. Her ne kadar bu işlemler Siverek Belediyesince yapılmış ise de 6360 sayılı Kanun ile ulaşım Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin görev ve yetkisine geçmiştir. Dolayısıyla işlemi tesis edecek olan Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesidir.

Fiili olarak çalışan 51 adet dolmuşun çalışacakları hatların süresi ve şartları da belirtilerek ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Siverek ilçe sınırları içinde ihale yapılmaksızın faaliyet gösteren dolmuşlarda mevzuata aykırı hareket edildiği ifade edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin vazifeleri başlıklı 15. maddesinin dokuzuncu fıkrası ve Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazlar başlıklı 19. maddesinin hükümlerinden toplu taşıma hakkının belediyenin yetkisinde olduğu doğrudur.

6360 sayılı kanunla belediyemize devredilen Siverek Belediyesince yapılmış ulaşım ilişkin işlemler değerlendirilecek, tesis işleme dair yöntem hukuki görüşle belirlenecektir. Öte yandan belediye uygulamalarımız da hatların kiralınması, süre ve ihale usulü belirlenmesi işlemleri madde de belirtilen esas ve usullere göre yapılacaktır.

Sonuç olarak Fiili olarak çalışan 51 adet dolmuş hattı Belediye Kanunu gereğince imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden birinin seçilerek çalışacakları hatların süresi ve şartları belirtilerek ihale yoluyla verilmelidir.

BULGU 27: Kanun ve Yönetmelikte İstenen Hal Şartlarının Taşınmaması

Şanlıurfa Belediyesince işletilen Viranşehir, Birecik, Suruç ve Ceylanpınar hallerinde istenen şartların olmadığı görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un Malların analizi, kaydı, izlenmesi ve duyurulması başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrasında, "*Toptancı halleri; imar planlarında*

belirlenmiş alanlarda, halin sınıfına, büyüklüğüne ve işlem hacmine göre yönetmelikle belirlenen müzayede, depolama, tasnifleme ve ambalajlama tesisleri ile laboratuvar ve soğuk hava deposu gibi diğer asgarî koşulları taşıyan projeler çerçevesinde gerçek veya tüzel kişiler ile belediye sınırları içinde belediyeler, büyükşehir belediye sınırları içinde büyükşehir belediyeleri tarafından kurulur. Gerçek veya tüzel kişiler tarafından toptancı hali kurulması ilgili belediyenin iznine tabidir."

Geçiş hükümleri başlıklı geçici 1. maddesinde, "(1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş olan toptancı hallerinden;

b) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde 3 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen halin sınıfına, büyüklüğüne ve işlem hacmine göre yönetmelikle belirlenen müzayede, depolama, tasnifleme ve ambalajlama tesisleri ile laboratuvar ve soğuk hava deposu gibi diğer asgarî koşulları oluşturmayanlara,

Bakanlık tarafından yüz bin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bakanlık bu yetkisini mahallin mülkî idare amirine devredebilir.

(2) Birinci fıkra uyarınca idarî para cezası verilen toptancı hallerinden, idarî para cezasının verilmesine ilişkin kararı takip eden bir yıl içinde birinci fıkranın (a) veya (b) bentlerindeki hükümlerin gereğini yerine getirmeyenlerin faaliyetleri, aykırılık giderilene kadar Bakanlık tarafından durdurulur. Bakanlık bu yetkisini mahallin mülkî idare amirine devredebilir."

düzenlemeleri yapılmıştır. 5957 sayılı Kanunun yürürlük tarihi 01.01.2012'dir. 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un verdiği yetkiye istinaden 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinin on ikinci fıkrasında, toplam işyeri sayısının 30 ila 100 olan toptancı hallerinin küçük, 101 ila 250 olan toptancı hallerinin orta, 251 ve üzeri olan toptancı hallerinin ise büyük toptancı hali olarak sınıflandırılacağı ve 9. Maddesinin birinci fıkrasında da küçük, orta ve büyük toptancı hallerinde istenen şartlar belirtilmiştir. İstenen şartlar Viranşehir, Birecik, Suruç ve Ceylanpınar hallerinde sağlanmamıştır. 01.01.2015 tarihi itibarıyla istenen şartlar sağlanmadığından dolayı belediye idari para cezasına muhatap olacaktır.

Belediyenin idari para cezası ile diğer yaptırımlara maruz kalmaması için istenen şartlar sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Belediyesince işletilen Viranşehir, Birecik, Suruç ve Ceylanpınar hallerinde istenen şartların olmadığı görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un Malların analizi, kaydı, izlenmesi ve duyurulması başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrası ve madde de açıklanan diğer mevzuat doğrultusunda işlem yapılacaktır.

Sonuç olarak Belediyenin idari para cezası ile diğer yaptırımlara maruz kalmaması için 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un "Malların analizi, kaydı, izlenmesi ve duyurulması" başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrası ile "Geçiş hükümleri" başlıklı geçici 1. maddesi gereği istenen şartlar Viranşehir, Birecik, Suruç ve Ceylanpınar hallerinde bir an önce sağlanmalıdır.

BULGU 28: Kısas Beldesi Dolmuş Hatlarının Verilme Şeklinin Mevzuata Uygun Olmaması

Kısas Belediyesinin Encümen kararıyla vermiş olduğu dolmuş hatlarının verilme şeklinin 1580 ve 5393 sayılı Kanuna aykırı olduğu görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin vazifeleri başlıklı 15. maddesinin dokuzuncu fıkrası ve Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları başlıklı 19. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan hüküm ile 5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15. maddesinin (f) bendi "*Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek.*" ile (p) fıkrasında ki, "*Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların*

belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.” hükümlerinden toplu taşıma hakkının belediyenin yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

1580 ve 5393 sayılı Belediye Kanununa göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir.

Kıyas Belediyesinde 1995, 1997,1999, 2003, 2006 ve 2008 yıllarında yedi hat ihale ile verilmiştir.

Toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri ile üçüncü kişilere gördürülebilmesi mümkün olmakla birlikte her üç yöntem bakımından da bu hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmüş olması zorunludur. Kanunda öngörülen sürelerden daha uzun bir sürenin öngörülmesi ya da hiçbir şekilde süre öngörülmemesi durumlarında bu durumun hukuka aykırılık oluşturacağı kuşkusuzdur. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin ilgililer yönünden geleceğe yönelik olarak kazanılmış hak oluşturması ise mümkün değildir. İlgililerin hiçbir hilesi ya da idareyi yanıltan bir davranışı olmaksızın idarece tesis edilen mevzuata aykırı işlemlerin düzeltilmesi zorunlu olmakla birlikte, söz konusu hukuka aykırı işlemlerin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar bu işlemlerin ilgililere sağlamış olduğu haklar ilgililer yönünden kazanılmış hak oluşturur. Bir başka deyişle, kazanılmış haktan bahsedilebilmesi ancak mevzuata aykırı işlemin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar gerçekleşmiş olan haklar, yani geçmişe yönelik haklar yönünden mümkün olabilir.

Kıyas Belediyesi ihale şartnamesinde işin adı şehir içi ulaşım hatlarının satışı olarak yer almış ise de gerek 1580 ve gerekse de 5393 sayılı Kanuna göre hatların satışı mümkün değildir. Yukarıda açıklandığı üzere toplu taşıma hizmetlerinin sadece imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri ile üçüncü kişilere gördürülebilmesi mümkündür.

Söz konusu hatların verilme kararlarının incelenmesinde bu hatların ruhsat ve imtiyaz şeklinde verilmediği kanaatine varıldığından verilme şeklinin kiralama olarak kabul edilmesi gerekir. Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015 / 985, Karar No: 2015 / 3164 numaralı kararında belirtildiği üzere kiralama 10 yıla sınırlıdır. Bu nedenle ihale ile verilen hatlardan 10 yıllık süreyi dolduranların ihale ile verilmesi gerekir. 2006 ve 2008 yılında ihale ile iki hattın 10 yıllık süresi dolmamıştır. Diğer 5 hattın süresi dolduğu için bu hatlar ihale suretiyle

verilmelidir. 2006 yılında ihale edilen hattın 10 yıllık süresi 18.5.2016 tarihinde dolacağı için bu tarih itibarıyla ihale edilmelidir.

Her ne kadar bu işlemler Kısas Belediyesince yapılmış ise de 6360 sayılı Kanun ile ulaşım Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin görev ve yetkisine geçmiştir. Dolayısıyla işlemi tesis edecek olan Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesidir.

İhale ile verilen ve 10 yıllık süresi dolan toplam 6 hattın ihale suretiyle verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Kent genelinde daha önce süre belirtilmeden ihale yapılmak kaydı ile faaliyet gösteren özel toplu taşıma araçlarında süre yönünden mevzuata aykırı hareket edildiği belirtilmiştir.

Gerek 1580 sayılı gerekse 5393 sayılı Belediye Kanununa göre belediyeye ait olan toplu taşımaya ilişkin hakların ihale yoluyla süresi belirtilerek verilmesi gerekirken geçmiş dönemlerde buna uyulmadığı halde söz konusu araçların yıllardan beri bu şekilde çalıştığı bir gerçektir.

Yasada da belirtildiği üzere toplu taşımaya ilişkin hakların belli bir süre için devredilmesi veya kiraya verilmesi yetkisi belediye meclisine ait olduğundan süresi dolan araçlarla ilgili konu belediye meclisi gündemine alınacaktır.

Sonuç olarak İhale ile verilen ve 10 yıllık süresi dolan toplam 6 hattın süresi ve şartları da belirtilerek Belediye Kanununda öngörülen imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden birinin seçilerek ihale yoluyla verilmesi gerekir.

BULGU 29: Kısmi Zamanlı Avukat İstihdam Edilmesi

Avukat Koray KÜRKÇÜOĞLU'nun kısmi zamanlı çalıştırıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanununun Norm Kadro ve Personel İstihdamı başlıklı 49. maddesinin dördüncü fıkrasında, “*Avukat, mimar, mühendis (inşaat mühendisi ve harita mühendisi olmak kaydıyla) ve veteriner kadrosu bulunmayan veya işlerin azlığı nedeniyle bu unvanlarda kadrolu personel istihdamına ihtiyaç duyulmayan belediyelerde, bu hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, haftanın ya da ayın belirli gün veya saatlerinde kısmi zamanlı olarak*

sözleşme ile personel çalıştırılabilir. Kısmi zamanlı olarak çalıştırılacak personel sayısı yukarıda belirtilen her unvan için birden fazla olamaz ve bunlarla yapılacak sözleşme süresi takvim yılını aşamaz.” düzenlemesi yapılmıştır.

Maddeye göre avukatlar tam veya kısmi zamanlı istihdam edilebilmektedirler. Avukat Koray KÜRKÇÜOĞLU 2006 yılında Şanlıurfa Belediyesi’nde kısmi zamanlı avukat olarak çalışmaya başlamış ve halen de aynı statüde çalışmaktadır. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi’nin norm kadro cetvelinde bir adet 1. hukuk müşaviri, üç adet hukuk müşaviri, 19 adet avukat kadrosu bulunmaktadır. Bir hukuk müşaviri ile üç avukat kadrosunda memur hukuk müşaviri ve avukatlar bulunmakta, iki adet tam zamanlı avukat çalıştırılmakta ve bir adet avukat ise hizmet satın alma yoluyla çalıştırılmaktadır. Kanunda “*kadrosu bulunmayan veya işlerin azlığı nedeniyle bu unvanlarda kadrolu personel istihdamına ihtiyaç duyulmayan belediyelerde, ... kısmi zamanlı olarak sözleşme ile personel çalıştırılabilir.*” denildiğinden ve Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinde bir adet 1. hukuk müşaviri, üç adet hukuk müşaviri, 19 adet avukat kadrosu olduğundan dolayı madde de geçen “*işlerin azlığı nedeniyle bu unvanlarda kadrolu personel istihdamına ihtiyaç duyulmayan*” gerekçesi geçerli olmamaktadır. Ancak Büyükşehir belediyesinin “*işlerin azlığı nedeniyle bu unvanlarda kadrolu personel istihdamına ihtiyaç duyulmayan*” şartına uyan durumu da bulunmamaktadır. Bu şart kabul edildiğinde kısmi zamanlı avukat çalıştırıldığı durumda başka bir avukatın çalıştırılmaması veya istihdam edilmemesi gerekir ki bu da normal şartlarda mümkün değildir. Dolayısıyla yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere avukat ile kısmi zamanlı sözleşme yapılmamalıdır.

Belediye Kanunu'nun 49. maddesine göre kısmi zamanlı avukatlık sözleşmesi yapılmamasının gerektiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Avukat Koray KÜRKÇÜOĞLU'nun kısmi zamanlı çalıştırıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanununun Norm Kadro ve Personel İstihdamı başlıklı 49. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca tam zamanlı sözleşmeli ve benzeri yöntemler doğrultusunda kısmi çalışma sonlandırılacak, konu yeniden ele alınacaktır.

Sonuç olarak Belediye Kanunu'nun 49. maddesine göre kısmi zamanlı avukatlık sözleşmesi yapılmaması sağlanmalıdır.

BULGU 30: Meclis Kararında Yer Almayan Tahsis Süresinin Protokolde Belirtilmesi

Şanlıurfa İli, Dağ eteği mahallesi 760 ada 1 numaralı parselde kayıtlı 4.181,83 m² yüzölçümlü taşınmazın Cami Derneğine tahsisinde, meclis kararında tahsis süresi olmamasına karşın protokolde 25 yıl olarak belirlendiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanununun Diğer Kuruluşlarla İlişkiler başlıklı 75. maddesinde,

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

c) (Değişik: 12/11/2012-6360/19 md.) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.."

hükmü getirilmiştir. Cami-Der kamu yararına çalışan dernek statüsünde değildir. Bu nedenle Şanlıurfa İli, Dağ eteği mahallesi 760 ada 1 numaralı parselde bulunan 4.181,83 m² yüzölçümlü taşınmaza ilişkin meclis kararı ve mülki amir onayı alınmıştır. Meclis kararında süre olmamasına karşın yapılan protokolde protokolün 25 yıl geçerli olduğu belirtilmiştir. Tahsislerde süre belirtilecek ise bunun meclis kararında yer alması gerekir.

Meclis kararında yer almayan tahsis süresinin protokolde yer alması nedeniyle protokol ile meclis kararının uyumu sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa İli, Dağ eteği mahallesi 760 ada 1 numaralı parselde kayıtlı 4.181,83 m² yüzölçümlü taşınmazın Cami Demeğine tahsisinde, meclis kararında tahsis süresi olmamasına karşın protokolde 25 yıl olarak belirlendiği ifade edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun Diğer Kuruluşlarla İlişkiler başlıklı 75. Maddesi kapsamında

Tahsislerde süre belirtilecek ise bunun meclis kararında yer alması sağlanacaktır. Söz konusu uyum için gerekli meclis kararı da alınacaktır.

Sonuç olarak Tahsis süresinin meclis kararı ile belirlenmesi sağlanmalıdır.

BULGU 31: Servis (S) Plakalarının İhalesini Aldığı Halde Sözleşme İmzalamayan ve Gerekli İşlemleri Yapmayanlarla İlgili 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na Göre İşlemlerin Yapılmaması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesince ihale suretiyle 10 yıllığına verilen servis plakalarını aldığı halde sözleşme imzalamayan ve kesin teminatlarını yatırmayanlarla ilgili gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüştür.

02.10.2015 gün ve 378 sayılı Encümen kararıyla açık teklif usulü ile ihalesi yapılan 100 adet (S) plakası ihalesine 32 teklif verilmiş, teklif verilmeyenler 15 gün süreyle pazarlığa bırakılmıştır. Pazarlığa bırakılan 68 adet (S) plakasından 3 tanesi 08.10.2015 gün ve 389 sayılı ve 11 tanesi 15.10.2015 gün ve 395 sayılı Encümen kararıyla verilmiştir. Gerek açık teklif gerekse pazarlıkla verilen 46 adet (S) plakadan 10 tanesi kesin teminatlarını yatırarak sözleşme imzalamışlardır. Servis plakasını 10 yıl süreyle ihale ile alan 10 hak sahibi yükümlülüklerini yerine getirmişlerdir. Ancak 36 kişi ihale kararlarının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içinde sözleşme imzalamamışlar ve kesin teminatı da yatırmadıklarından yükümlülüklerini yerine getirmemişlerdir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 53. maddesine göre ihalelerin bir sözleşmeye bağlanacağı, 54. maddesine göre taahhüdün sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, sözleşme yapılmasından önce müteahhit veya müşteriden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle % 6 oranında kesin teminat alınacağı, müteahhit veya müşterinin bu zorunluluğa uymaması halinde, protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın ihalenin bozulacağı ve varsa geçici teminatının gelir kaydedileceği, 84. maddesinin üçüncü fıkrasına göre de, üzerine ihale yapıldığı halde usulüne göre sözleşme yapmayan istekliler ile sözleşme yapıldıktan sonra taahhüdünden vazgeçen ve

mücbir sebepler dışında taahhüdünü sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen müteahhit veya müşteriler hakkında da, ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili bakanlık tarafından, bir yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir ve bu kararlar Resmi Gazete'de ilan ettirildiği gibi ilgililerin müteahhitlik sicillerine de işleneceği belirtilmiştir.

Kanunun açık hükmüne rağmen sözleşme yapmayan kişilerle ilgili geçici teminatları gelir kaydedilmediği gibi ihale yasağının uygulanması için belediye tarafından her hangi bir işlem de yapılmamıştır.

İhale kararlarının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren sözleşme imzalamayan ve kesin teminatı yatırmayan ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen bu kişilerle ilgili geçici teminatın gelir kaydedilmesi ve 2886 sayılı Kanunun 84. maddesinin üçüncü fıkrasına göre işlem yapılması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesince ihale suretiyle 10 yıllığına verilen servis plakalarını aldığı halde sözleşme imzalamayan ve kesin teminatlarını yatırmayanlarla ilgili gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüştür.

02.10.2015 gün ve 378 sayılı Encümen kararıyla açık teklif usulü ile ihalesi yapılan 100 adet (S) plakası ihalesine 32 teklif verilmiş, teklif verilmeyenler 15 gün süreyle pazarlığa bırakılmıştır. Pazarlığa bırakılan 68 adet (S) plakasından 3 tanesi 08.10.2015 gün ve 389 sayılı ve 11 tanesi 15.10.2015 gün ve 395 sayılı Encümen kararıyla verilmiştir. Gerek açık teklif gerekse pazarlıkla verilen 46 adet (S) plakadan 10 tanesi kesin teminatlarını yatırarak sözleşme imzalamışlardır. Servis plakasını 10 yıl süreyle ihale ile alan 10 hak sahibi yükümlülüklerini yerine getirmişlerdir. Ancak 36 kişi ihale kararlarının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içinde sözleşme imzalamamışlar ve kesin teminatı da yatırmadıklarından yükümlülüklerini yerine getirmemişlerdir.

İhale kararlarının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren sözleşme imzalamayan ve kesin teminatı yatırmayan ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen kişilerle ilgili geçici teminatın gelir kaydedilmesi ve 2886 sayılı Kanunun 84. maddesinin üçüncü fıkrasına göre işlem yapılması sağlanacaktır.

Sonuç olarak İhale kararlarının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren sözleşme imzalamayan ve kesin teminatı yatırmayan ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen kişilerle ilgili geçici teminatın gelir kaydedilmesi ve 2886 sayılı Kanun'un 84. maddesinin üçüncü fıkrasına göre işlem yapılması gerekir.

BULGU 32: Servis Plakalarının İhalesiz Verilmesi

Şanlıurfa Büyükşehir Belediye sınırları içinde faaliyet gösteren servislerin plakalarının dilekçe üzerine ihalesiz verildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları başlıklı 7. maddesinin (f) fıkrasında, Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek Büyükşehir Belediyesine verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15. maddesinin (p) fıkrasında, " Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek." düzenlemesi yapılmıştır.

Şanlıurfa Belediyesi 06.12.2006 gün ve 34 sayılı Meclis kararı ile servislerde S plaka uygulamasına geçmiştir. Şanlıurfa Belediyesince servis plakası ilk 11.04.2008 tarihinde dilekçe üzerine verilmiş, daha sonra da aynı şekilde dilekçe üzerine verilmeye devam edilmiştir.

Şanlıurfa Ulaşım ve Koordinasyon Merkezi (UKOME) 08.10.2014 gün ve 2014/5 sayılı kararıyla 400 adet S plaka tahsisine, 10.07.2015 gün ve 199-5-2015 sayılı kararıyla da

1.202 servis (S) plaka tahsisine karar vermiştir. Şanlıurfa Ulaşım ve Koordinasyon Merkezi (UKOME) 08.10.2014 gün ve 2014/5 sayılı kararıyla 400 adet tahsis edilen S plakalardan 385 adedi, 10.07.2015 gün ve 199-5-2015 sayılı kararıyla da tahsis edilen 1.202 servis (S) plakadan 192 adedi dilekçe üzerine verilmiştir. Görüleceği üzere servis plakalarının bir kısmı kişilere dilekçe üzerine verilmiş olmakla birlikte bir kısmı ise henüz verilmemiştir. UKOME plaka sayılarını belirlemiştir. Bu belirlemeden sonra belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Uygulamada dilekçeyle başvuru yapanlara S plaka kullanım hakkının verildiği görülmüştür. Bu hak herkesin bilgisinin olduğu, adil bir şekilde verilmelidir. İhale yapılmadan fiili bir durum olarak yapılan ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir.

İhalesiz verilen ve fiili olarak çalışan S plakaların süresi ve şartları da belirtilerek ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır. Nitekim Büyükşehir Belediyesi ihaleye çıkarak 10 yıllığına S plaka tahsisi yapmıştır.

İhale yapılmadan dilekçe üzerine verilen ve fiili olarak çalışan S plakaların süresi ve şartları da belirtilerek ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Mülga 1580 sayılı Kanun ile 5393 sayılı Belediye Kanununa göre belediyeye ait olan toplu taşımaya ilişkin hakların ihale yoluyla verilmesi gerekirken geçmiş dönemlerde buna uyulmadığı halende söz konusu araçların yıllardan beri bu şekilde çalıştığı bir gerçektir.

Yasada belirtildiği üzere toplu taşımaya ilişkin hakların belli bir süre için devredilmesi veya kiraya verilmesi yetkisi belediye meclisine ait olduğundan konu Belediye Meclisi gündemine alınacaktır.

Sonuç olarak İhale yapılmadan dilekçe üzerine verilen ve fiili olarak çalışan S plakalar süresi ve şartları belirtilerek ihale yoluyla verilmelidir.

BULGU 33: Siverek Halinde İstenen Şartların Olmaması

Siverek Belediyesince 1994 tarihinde yılında ihale ile satılan Siverek halindeki işyeri sayısının 28 olduğu ve yönetmelikte istenen sayıda olmadığı görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik hallerle ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Gerek belediyelere ait olan gerekse özel olan haller Kanun ve yönetmelikte istenen şartları sağlamalıdır. 16.05.1994 tarih 267 sayılı Encümen Kararı ile 2886 sayılı Yasanın 36.maddesine göre kapalı zarf usulü ile satışa çıkarılan işyerlerine ihalede iştirakçilerin olmadığı gerekçesiyle satışlar bir ay sonra pazarlığa bırakılmış, 06.06.1994 gün ve 328-356 sayılı Encümen Kararları ile işyerlerin satışları pazarlık usulüyle gerçekleştirilmiştir.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un verdiği yetkiye istinaden 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinin on ikinci fıkrasında, toplam işyeri sayısının 30 ila 100 olan toptancı hallerinin küçük, 101 ila 250 olan toptancı hallerinin orta, 251 ve üzeri olan toptancı hallerinin ise büyük toptancı hali olarak sınıflandırılacağı ve 9. maddesinin üçüncü fıkrasında da toptancı halinde toplam işyeri sayısının otuzdan az olamayacağı belirtilmiştir. Siverek halinde 28 işyeri bulunmaktadır. Yönetmeliğin 5. maddesinde istenen 30 işyeri sayısından daha az işyeri bulunmaktadır. Ayrıca Siverek halinde hal yöneticisi olmadığı gibi belediye zabıtası da bulunmamaktadır.

28 işyeri bulunan Siverek hali ile ilgili Yönetmelik hükümlerinin uygulanması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Siverek Belediyesince 1994 tarihinde yılında ihale ile satılan Siverek halindeki işyeri sayısının 28 olduğu ve yönetmelikte istenen sayıda olmadığı görülmüştür.

28 işyeri bulunan Siverek hali ile ilgili Yönetmelik hükümlerinin uygulanması sağlanacaktır.

Sonuç olarak 28 işyeri bulunan Siverek hali ile ilgili Yönetmelik hükümleri uygulanmalıdır.

BULGU 34: Sözleşmeli Personel Ücretlerinin Meclis Tarafından Belirlenmemesi

Meclisin belirlemesi gereken sözleşme ücretini belirlemediği ve yetkiyi belediye başkanına devrettiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Norm kadro ve personel istihdamı başlıklı 49. maddenin üçüncü fıkrasında, *"Bu fıkra uyarınca sözleşmeli olarak istihdam edilecekler ödenecek net ücret, söz konusu kadro unvanı için birinci derecenin birinci kademesi esas alınmak suretiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre tespit edilecek her türlü ödemeler toplamının net tutarının yüzde 25 fazlasını geçmemek üzere belediye meclisi kararıyla belirlenir."* hükmü bulunmaktadır.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Meclisinin 26.11.2015 gün ve 601 numaralı kararının 23. maddesinde, *"5393 sayılı Belediye Kanununun 49. maddesine göre Belediye ve Bağlı kuruluşlarında, norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, bilişim ve iletişim, planlama, araştırma ve geliştirme, danışmanlık alanlarında avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plancısı, programcı,uzman, tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi uzman ve teknik personelinin sözleşmeli çalıştırılmasına, sözleşmeli olarak çalıştırılacak kadrolar için Maliye Bakanlığınca belirlenen ücretlerin ödenmesi için Büyükşehir Belediye Başkanı yetkilidir."* denilmiştir. Maliye Bakanlığınca net aylık tutar ve net ücret tavanı olmak üzere iki ayrı ücret tutarı gösterilmiştir. Bu ücretlerden hangisinin uygulanacağı konusunda meclis tarafından bir karar alınmamış ve belirsizlik içeren ifade ile Belediye Başkanına yetki verilmiştir. Meclis hangi pozisyonda çalışana hangi ücretin ödeneceğini kanuni sınırlar içinde kalarak belirlemelidir.

Meclis kendisine Kanunla verilen ücret belirleme yetkisini kullanmayarak ücret belirleme konusunda Başkana yetki vermiştir. Oysa Kanun hükmünden ücretin Meclis tarafından belirlenmesi gerektiği ve bunun devredilebilir bir yetki olmadığı açıktır. Meclisin ücreti belirlemesi gerekir.

Sözleşmeli personel ücretleri Meclis tarafından belirlenmelidir.

Kamu idaresi cevabında; Meclisin belirlemesi gereken sözleşme ücretini belirlemediği ve yetkiyi Belediye Başkanına devrettiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanununun Norm kadro ve personel istihdamı başlıklı 49.

maddenin üçüncü fıkrası uyarınca sözleşmeli personel için alınan meclis kararlarında hataya yol açan ve Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Meclisinin 26.11.2015 gün ve 601 numaralı kararının 23. Maddesinde yer alan ibare de “çalıştırılacak kadrolar için Maliye Bakanlığınca belirlenen ücretlerin ödenmesi için Büyükşehir Belediye Başkanı yetkilidir.” denilmiştir. Dolayısıyla başkan ödenmesi konusunda yetkilendirilmiştir. Ancak raporda da ifade edildiği üzere, “Maliye Bakanlığınca net aylık tutar ve net ücret tavanı olmak üzere iki ayrı ücret tutarı” ayırımında tereddüt olmayacak şekilde Meclis tarafından belirlenmenin açık yapılması sağlanacaktır.

Sonuç olarak Sözleşmeli personel ücretlerinin Meclis tarafından belirlenmesi sağlanmalıdır.

BULGU 35: Sözleşmeli Personele Verilecek Ek Ödemenin Sözleşmelerde Belirtilmemesi

5393 sayılı Kanun’un 49. maddesine göre istihdam edilen personele verilecek ek ödemenin sözleşmelerinde belirtilmediği görülmüştür.

5393 sayılı Kanun’un 49. maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde tam zamanlı sözleşmeli personel olarak istihdam edilenlere 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 9. maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre ek ödeme verilmesine ilişkin uygulama, 14.08.2013 tarihli ve 28735 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme"nin 2. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünün 8.1.2015 gün ve 247 sayılı Mahalli İdare Sözleşmeli Personeli Ücret Tavanları konulu 4 sıra numaralı Genelgesinin 3. maddesinin (ç) fıkrasında, “*Ek ödeme tutarı, mevcut sözleşme örneğinin ücret maddesinden sonra gelmek üzere yeni bir madde olarak sözleşmede gösterilecektir.*” denilmiştir. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesince 5393 sayılı Kanununun 49. maddesine göre sözleşmeli olarak istihdam personelin sözleşme örneklerinin incelenmesinde ek ödeme tutarı ile ilgili sözleşmelerinde her hangi bir hüküm bulunmadığı görülmüştür.

Sözleşmeli personelin sözleşmelerinde ücret maddesinden sonra gelmek üzere yeni bir madde olarak ek ödeme tutarı gösterilmelidir.

Kamu idaresi cevabında; 5393 sayılı Kanun'un 49. maddesine göre istihdam edilen personele verilecek ek ödemenin sözleşmelerinde belirtilmediği ifade edilmiştir.

5393 sayılı Kanununun 49. Maddesince istihdam edilen personele 8.1.2015 gün ve 247 sayılı Mahalli İdare Sözleşmeli Personeli Ücret Tavanları konulu 4 sıra numaralı Genelgesinin 3. maddesinin (ç) fıkrasında, “*Ek ödeme tutarı, mevcut sözleşme örneğinin ücret maddesinden sonra gelmek üzere yeni bir madde olarak sözleşmede gösterilecektir.*” hükmü uyarınca ilgili sözleşmelerinde ücret maddesinden sonra gelmek üzere yeni bir madde olarak ek ödeme tutarı gösterilecektir.

Sonuç olarak Sözleşmeli personelin sözleşmelerinde ücret maddesinden sonra gelmek üzere yeni bir madde olarak ek ödeme tutarının belirtilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 36: Şanlıurfa Büyükşehir Halinde Bulunan Bazı İşyerlerinin Ücretlerini Yatırmamaları

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi yönetiminde olan merkez halinde hal kira ücretlerini ödemeyenlerle ilgili işlem yapılmamıştır.

01.01.2012 tarihinde yürürlüğe giren 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanununun 11. maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendine göre kira bedeli veya tahsis ücretini belediyenin yazılı uyarısına rağmen ödemeyenler kira sözleşmelerinin feshine ya da satış işlemlerinin veya tahsislerinin iptaline belediye encümenince karar verileceği, aynı maddenin yedinci fıkrasında ise kira sözleşmesinin feshine ya da satış işleminin veya tahsisin iptaline ilişkin kararın kendilerine tebliğinden itibaren, belediye toptancı halinde faaliyet gösterenler işyerlerini otuz gün içinde tahliye etmeye mecbur olduğu, bu süre sonunda tahliye edilmeyen yerlerin belediye zabıtası tarafından tahliye ettirileceği belirtilmiştir.

5957 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye istinaden 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 50. maddesinde de, kira bedelini belediyenin yazılı uyarısına rağmen ödemeyenlerin kira sözleşmesinin feshine ya da satış işleminin iptaline belediye encümenince karar verileceği, kira sözleşmesinin feshine ya da satış işleminin iptaline karar verilenlerin, bu kararın kendilerine tebliğinden itibaren işyerlerini otuz gün içinde tahliye etmeye mecbur oldukları,

bu süre sonunda tahliye edilmeyen yerlerin belediye zabıtası tarafından tahliye ettirileceği belirtilmiştir.

Hal kira gelirlerinin incelenmesinde 2012, 2013, 2014 ve 2015 yılı kiralarnı ödemeyen işyerlerinin olduğu görülmüştür. Bir kişinin 2012 yılından beri kira borcunun olduğu, 2014 yılı için 14 ve 2015 yılı için 60 işyerinin kira borcunun bulunduğu görülmüştür.

Kira bedelini yatırmayanlarla ilgili olarak Kanunun 11. maddesinin altı ve yedinci fıkrası ile Yönetmeliğin 50. maddesine göre işlem yapılması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi yönetiminde olan merkez halinde hal kira ücretlerini ödemeyenlerle ilgili işlem yapılmamıştır.

01.01.2012 tarihinde yürürlüğe giren kira bedelini yatırmayanlarla ilgili olarak 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 11. maddesinin altı ve yedinci fıkrası ile Yönetmeliğin 50. maddesine göre işlem yapılacaktır.

Sonuç olarak Kira bedelini yatırmayanlarla ilgili olarak 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 11. maddesinin altı ve yedinci fıkrası ile Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 50. maddesine göre işlem yapılmalıdır.

BULGU 37: Şanlıurfa Merkez Halinde Bulunan İşyerlerinin Devrinde Yönetmeliğe Uygun İşlem Yapılmaması

Şanlıurfa merkez halinde bulunan işyerlerinin devrinde yönetmeliğe uygun işlem yapılmadığı görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un verdiği yetkiye istinaden 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin İşyerlerinin devri başlıklı 32. maddesinin beşinci fıkrasına göre, 36. maddenin dokuzuncu veya on birinci fıkralarındaki ya da 37. maddenin birinci fıkrasının (g) bendindeki veya 42. maddenin altıncı fıkrasındaki hükümlere aykırı hareket

etmeleri nedeniyle herhangi bir cezai işlem uygulanmamış olan kiracıların işyerlerini başkalarına devredebileceği, işyerlerini devredeceklerin, devir taleplerini toptancı hal yönetim birimine yazılı olarak bildireceği, talebin belediye encümenince uygun görülmesi halinde, mevcut kira sözleşmesinin aynı şartlar dâhilinde kiracılık hakkını devralacak olanlarla yapılacağı, kiracılık hakkını devralanların kiracılık hakkını devredenlerle yapılmış olan kira sözleşmesinde belirtilen süreyi tamamlayacağı ve kiracılık hakkını devralacaklarda, 29. maddedeki şartların aranacağı belirtilmiştir.

İşyerinde faaliyet gösterenlerde aranılacak şartlar başlıklı 29. maddenin,

Birinci fıkrasında, "*Toptancı halinde işyeri kiralanacak veya satılacak üreticilerde aşağıda belirtilen şartlar aranır:*

a) *Sebze veya meyve üreticisi olması,*

b) *Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesinde tutulan ilgili sistemlere kayıtlı olması,*

c) *Belediye meclisince belirlenen tutardaki teminatı vermesi,*

ç) *Başvuru tarihinden önceki bir yıl içinde toptancı halindeki işyerinin kira sözleşmesinin feshine veya satış işleminin iptaline karar verilmemiş olması,*

d) *26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; (Mülga ibare:RG-31/12/2012-28514 4.mükerrer)⁽¹⁾ (...) devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmaması,*

e) *İlgili mevzuatla aranılan diğer şartlara sahip olması."*

İkinci fıkrasında, "*Toptancı halinde işyeri kiralanacak veya satılacak üretici örgütlerinde aşağıda belirtilen şartlar aranır:*

a) *Vergi mükellefi olması,*

b) Başvuru tarihinden önceki bir yıl içinde toptancı halindeki işyerinin kira sözleşmesinin feshine veya satış işleminin iptaline karar verilmemiş olması,

c) Yönetim kurulu üyelerinin birinci fıkranın (d) bendinde aranılan şartlara sahip olması,

ç) Belediye meclisince belirlenen tutardaki teminatı vermesi,

d) İlgili mevzuatla aranılan diğer şartlara sahip olması."

Üçüncü fıkrasında, "Toptancı halinde işyeri kiralanacak veya satılacak komisyoncu ve tüccarlarda aşağıda belirtilen şartlar aranır:

a) Sebze veya meyve toptan ticareti ile iştigal etmesi,

b) İlgili meslek odasına kayıtlı olması,

c) Vergi mükellefi olması,

ç) Başvuru tarihinden önceki bir yıl içinde toptancı halindeki işyerinin kira sözleşmesinin feshine veya satış işleminin iptaline karar verilmemiş olması,

d) Komisyoncu ve tüccarların gerçek kişi olması halinde bu kişilerin, tüzel kişi olması halinde ise yönetim kurulu üyelerinin birinci fıkranın (d) bendinde aranılan şartlara sahip olması,

e) Belediye meclisince belirlenen tutardaki teminatı vermesi,

f) İlgili mevzuatla aranılan diğer şartlara sahip olması."

düzenlemeleri yapılmıştır. Şanlıurfa Merkez halinde yapılan 57 adet devir dosyalarının incelenmesinde, meslek oda kaydı ile sabıka kaydının olup olmadığını belirleyen adli sicil kaydının olmadığı ve teminat alınmadığı görülmüştür. Yönetmeliğin 29. maddesinin üçüncü fıkrasına göre bu belgelerin devir işlemi yapılmadan önce istenmesi gerekmektedir.

Halde bulunan işyerlerinin devrinde yönetmelikte istenen şartların sağlanarak devirden önce istenen belgelerin verilmesi ve teminatın yatırılması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa merkez halinde bulunan işyerlerinin devrinde yönetmeliğe uygun işlem yapılmadığı görülmüştür.

Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre işlem yapılacaktır.

Sonuç olarak Halde bulunan işyerlerinin devri yapılmadan önce yönetmelikte istenen şartların yerine getirilmesi ve teminat yatırıldıktan sonra devir işleminin yapılması gerekir.

BULGU 38: Taksi Plakalarının Usulüne Uygun Verilmemesi ile Bir Kişinin Adına Birden Fazla Taksi Plakası Olması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nde kayıtlı taksi plakalarının incelenmesinde bazı kişilerin birden fazla plakasının olduğu ve 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul Ve Esaslar Hakkında Karara göre taksi plakalarının verilmediği görülmüştür.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun İl ve İlçe Trafik Komisyonları başlıklı 12. maddesinde, İl Trafik Komisyonu kararlarının valinin onayı ile yürürlüğe gireceği, İl ve İlçe Trafik Komisyonu kararlarını bütün resmi ve özel kuruluşlar uygulamakla yükümlü olduğu, trafiğin düzenli bir şekilde akımını sağlamak bakımından alt yapı hizmetleri ile ilgili tedbirleri almak ile karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek görev ve yetki olarak İl ve İlçe Trafik Komisyonlarına verilmiştir.

86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul Ve Esaslar Hakkında Kararın,

1. maddesinde, "*Bu Karar'da amaç; vatandaşın ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere toplu taşımacılığın geliştirilmesi, plaka karaborsacılığının ve korsan taşımacılığın önlenmesi, fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması maksadıyla taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilecek ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını tespit etmektir.*",

2. maddesinde, "Bu Karar, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 12'nci maddesi hükümlerine göre, İl Trafik komisyonlarınca plaka tahdidi kararı alınan İllerde uygulanır."

3. maddesinde, "Ticari Plaka verilebilmesi için;

1. Taksi, dolmuş ve minibüslerde; Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak

2. Umum Servis araçlarında; Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçtiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak veya ticaret odalarına kayıtlı taşımacı şirketlerce şehir içinde taşımacılık yapmak.

Taksi, dolmuş ve minibüs sahipleri, bu plakaları bu maddenin (1) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere, umum servis aracı sahipleri, bu maddenin (2) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere ve taşımacı şirketlere satabilirler."

5.maddesinde, "Ticari plaka, kapalı teklif usulü ile aşağıdaki şartlar dikkate alınarak, trafik komisyonunun tespit edeceği esaslara göre verilir.

a. İlin ihtiyacı dikkate alınarak dağıtılacak ticari plaka sayısı trafik komisyonunca tespit edilecek ticari plakanın serbest piyasadaki tahmini bedelinin %80'ine tekabül eden muhammen bedeli, müracaat şekli, süresi, ihale zamanı ve diğer hususlar mahalli vasıta ve/veya en az iki gazete ile kamuoyuna duyurulur.

b. Tespit edilen ticari plakalar ikişer aylık dönemlerde bir yılda altı defa verilebilir.

c. Kapalı teklif zarfları trafik komisyonları huzurunda açılır ve en yüksek bedeli teklif edenlerde başlamak üzere o dönem için tespit edilen miktarda ticari plaka verilir.

Eşit ücret teklif edenler arasında trafik komisyonu huzurunda kura çekilir.

d. Müracaat edenlerden, trafik komisyonunun tespit edeceği muammen bedelin 1/5'i teminat olarak peşin alınır.

Plaka bedelinin kalan kısmı ödenmedikçe plaka almaya hak kazananlara ticari plaka verilmez, kazanamayanların teminatları iade edilir."

düzenlemeleri yapılmıştır.

Yukarıda yer alan kurallardan taksi plakalarının verilmesinde ilgililerin şoförlük mesleğini geçim kaynağı olması gerekliliğinin bulunması karşısında bu kişilerin taksilerde sürücü olarak çalışmalarının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu durum ise ancak belirtilen nitelikleri taşıyan bir kişinin taksi plakası alabilmesini mümkün kılmasının yanında aynı kişinin birden fazla taksi plakası alabilmesine de engel oluşturmaktadır.

Ticari taksiler yukarıda belirtilen (tahditli) şekilde verilmiş ise 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul Ve Esaslar Hakkında Karara uyulması gerekir. Kararın 3. maddesinde, ticari plakanın şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçenlere verileceği ve 5. maddesinde ise verilme şekli belirtilmiştir. Görüleceği üzere plakaların ihale ile verileceği açıktır. Bu şekilde alanların hakları hukuken kazanılmış haktır. Taksi plakalarının alındığı / verildiği tarihteki mevzuata uygun olarak verilmesi durumunda bu kişiler açısından kazanılmış haktır.

Kararın 3. maddesi ile 5. maddesinde belirtilen verilme şekline uygun olarak alınmayan taksi plakaları ise kazanılmış hak olmayıp, bunların ihale suretiyle verilmesi gerekir. Faal olan taksi plakalarının her birinin dosyasının incelenerek 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul Ve Esaslar Hakkında Karara uygun olanların tespit edilmesi, uygun olmayanların ise taksi plakalarının ihale yoluyla verilmesi gerekir.

86/10553 sayılı Kararda da görüleceği üzere bir kişiye birden fazla plaka verilemez. Belgelerin incelenmesinde Karara aykırı olarak Fatoş Bilici adına iki, Yeter Abdükaya adına üç, Bakır Tombul adına üç, Bülent Polat adına dört, İzzet Sancar adına iki, İbrahim Halil Toprak adına iki, İbrahim Çelik adına iki, Ali Bozancir adına dokuz, Halit Canbeyli adına iki, Mehmet Demir adına iki, Fırat Aslan adına altı, Hasan Karadaş adına altı, Kamil Özdemir adına sekiz, Keziban Kabak adına yedi tane ticari taksi plakası bulunmaktadır. Bu kişilerin birden fazla taksi plakası nasıl aldığı anlaşılamamıştır. 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu uyarınca ihale suretiyle verilen ve şartnamesinde engelleyici bir hüküm bulunmaması halinde bir kişiye birden fazla taksi plakası verilmesinde kanunen engel bulunmamaktadır. Ancak 2005 yılından önce yürürlükte olan düzenlemeyle bir kişinin birden fazla taksi plakasına sahip olabilmesi olanaklı değildir.

Taksi plakalarının 86/10553 sayılı Kararın 3. ve 5. maddelerine uygun verilmemesi veya nasıl verildiğinin bilinmemesi durumunda ise, fiili bir durum olarak sürdürüldüğü ancak o günün şartlarında geçerli mevzuata göre verilmediği / alınmadığı anlaşılmaktadır. Ticari taksi plakaları verildiği andaki kurallara uyulmadan verildiği için fiili bir durum olarak yapılmaktadır. Fiilen yapılan ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunan bu taksilerin çalışma durumlarının yıllardır devam etmesi bu uygulama için kazanılmış hak oluşturmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin kazanılmış hak doğurması mümkün değildir. Diğer taraftan taksi plakalarının mevzuata aykırı şekilde verildiği kişiler arasında yer almayan ve plaka verme işleminin mevzuata aykırı olduğunu bilmesi mümkün olmayan üçüncü kişiler tarafından söz konusu plakaların satın / devir alınması halinde hukuka güvenerek işlem yapan bu kişilerin mağduriyetine yol açmayacak şekilde mevcut haklarının korunması gerekir.

Faaliyette olan taksi plakalarının dosyalarının incelenerek verildiği tarihte geçerli olan düzenlemelere uygun verilmeyen taksi plakalarının süresi ve şartları belirtilerek ihale yoluyla verilmesi ile bir kişinin adına birden fazla ticari taksi plakası olamayacağına göre bunların durumunun Kararın 3. maddesine uygun hale getirilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Mülga 1580 sayılı Kanun ile 5393 sayılı Belediye Kanununa göre belediyeye ait olan toplu taşımaya ilişkin hakların ihale yoluyla verilmesi gerekirken geçmiş dönemlerde buna uyulmadığı halende söz konusu araçların yıllardan beri bu şekilde çalıştığı bir gerçektir.

Yasada belirtildiği üzere toplu taşımaya ilişkin hakların belli bir süre için devredilmesi veya kiraya verilmesi yetkisi belediye meclisine ait olduğundan konu Belediye Meclisi gündemine alınacaktır.

Sonuç olarak Faaliyette olan taksi plakalarının dosyalarının incelenerek verildiği tarihte geçerli olan düzenlemelere uygun verilmeyen taksi plakalarının süresi ve şartları belirtilerek ihale yoluyla verilmesi ile bir kişinin adına birden fazla ticari taksi plakası olamayacağına göre bunların durumunun Kararın 3. maddesine uygun hale getirilmesi gerekir.

BULGU 39: Taşınmaz Kiralamalarda Kira Artışının Kira Şartname Ve Sözleşmelerinde Belirlenmemesi

Belediyenin sahip olduğu taşınmazların kira artışlarının nasıl olacağının şartname ve sözleşmelerinde belirlenmediği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanun'unun Şartnameler başlıklı 7. maddesinde, ihale konusu işlerin her türlü özelliğini belirten şartname ve varsa eklerinin idarelerce hazırlanacağı, işin mahiyetine göre konulacak özel ve teknik şartlardan başka genel olarak yer alacak hususların şartnamelerde gösterilmesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Kira artışları ile ilgili gerek 2886 gerekse 5393 sayılı Kanunlarda bir hüküm bulunmadığından bu konuda şartname ve sözleşmedeki hükümler dikkate alınmalıdır. Kira şartname ve sözleşmelerinde idarenin ve kiracının haklarını korumak amacıyla kira artışının nasıl olacağına açıkça yer verilmelidir. Bu hukukta var olan belirlilik ilkesi gereğidir. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin şartname ve kira sözleşmelerinde yer alan, “*kira bedelleri Büyükşehir Belediye Meclisince belirlenecektir.*” ifadesi soyut ve belirsiz olduğu gibi bu yetkinin kullanımında ölçsüz davranılması da mümkündür.

Şartname ve sözleşmelere kira artışlarının nasıl olacağının açıkça yazılması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Belediyenin sahip olduğu taşınmazların kira artışlarının nasıl olacağının şartname ve sözleşmelerinde belirlenmediği ifade edilmiştir.

Şartname ve sözleşmelere kira artışlarının nasıl olacağına ilişkin tavsiye doğrultusunda açıklama yazılması sağlanacaktır.

Sonuç olarak Kira şartname ve sözleşmelerinde kira artışlarının nasıl olacağının açıkça yazılması uygun olacaktır.

BULGU 40: Taşınmaz Kiralamalarında Kanunlara Uyulmaması

Belediyenin kiraya verdiği taşınmazlarda Kanuna uygun hareket edilmediği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun,

1. maddesinde, “.....belediyelerin..... satım, hizmet....., kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür.”

75. maddesinde, “...Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır. İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir.”

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun,

15. maddesinin altıncı fıkrasında, “Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır.”

18. maddesinin (e) fıkrasında, “Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek.”

34. maddesinin (g) fıkrasında, “Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.”

şeklinde yer alan düzenlemelerde belediyelerin sahip olduğu taşınmazların kiralanması ve kiralanma sonrası yapılacak işlemler belirlenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra belediyelerin sahip olduğu taşınmazların gerçek ve tüzel kişilerce işgali üzerine, fuzuli şağilden ecrimisil istenmesi, fuzuli şağil tarafından rızaen ödenmeyen ecrimisil için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil yoluna gidilmesi ve işgal edilen belediye taşınmazının belediyenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, belediyeye teslim edilmesi gerekmektedir.

5393 sayılı Kanun'a göre üç yıla kadar olan kiralamarlar encümençe, üç yılı aşanlar ise meclis tarafından yapılmalıdır. Taşınmazların üç yıldan fazla olarak kiraya verileceği durumlarda meclis kararında taşınmazın kaç yıllığına kiraya verileceği belirlenmeli ve bu sürenin bitiminde yeniden ihaleye çıkılmalıdır. Sürenin bitiminde kiracının tahliyesinde 5393 sayılı Kanunun 15. ve 2886 sayılı Kanunun 75. maddesine göre işlem yapılmalıdır. Encümen

kendisinde olmayan yetkiyi kullanarak taşınmazı üç yıldan fazla veya her yıl kira miktarını belirlemek suretiyle ucu açık bir şekilde yıllarca kiraya vermemeli ve kira süresinin belirsiz bir şekilde uzamasına neden olmamalıdır.

12.01.2011 gün ve 6101 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 10. maddesiyle 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. 11.1.2011 gün ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun Dördüncü bölümünde kira sözleşmeleri düzenlenmiştir. Her ne kadar 6098 sayılı Kanunun 339. maddesinin ikinci fıkrasında, "*Kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun yaptıkları bütün kira sözleşmelerine de bu hükümler uygulanır.*" hükmü var ise de 5393 sayılı Belediye Kanununun 15. maddesinin altıncı fıkrasında, "*Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır.*" yer alan düzenlemenin neticesinde 2886 sayılı Kanunun 75. maddesinde, "*...Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır. İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir.*" hükmünü ortadan kaldıran bir madde bulunmadığından dolayı 5393 sayılı Kanunun 15. ve 2886 sayılı Kanunun 75.maddesi yürürlükte bulunmaktadır. Dolayısıyla 5393 sayılı Kanunun 15. ve 2886 sayılı Kanunun 75. maddeleri özel Kanun olduğu için uygulanması gerekir. Yargıtay içtihatları da bu yöndedir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin sahip olduğu taşınmazlardan kiraya verilenlerin dosyalarına bakıldığında, kimilerinin çok uzun süre (1980,1985,1988 vb.) önce kiraya verildiği, kiralanan bazı yerlerin boşaltılması ve ihaleye çıkılarak kiraya verilmesi yerine encümen kararıyla talipli olana devredildiği görülmüştür. Kiralanan taşınmazların kira bitiminde boşaltılarak yeniden ihale suretiyle kiraya verilmesi sağlanmalıdır. Sözleşme bitiminde kiracı taşınmazı boşaltmıyor ise ecrimisil alınması ve taşınmazın boşaltılması için mülki amirden talepte bulunulması gerekir.

Taşınmazların kira sürelerinin bittiği tarih itibariyle 2886 sayılı Kanuna göre ihale suretiyle kiraya verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Belediyenin kiraya verdiği taşınmazlarda Kanuna uygun hareket edilmediği ifade edilmiştir.

Kiralanan taşınmazların kira bitiminde boşaltılarak yeniden ihale suretiyle kiraya verilmesi uygulamada tüm belediyeler açısından temel bir sorundur. Mağaza satış yerlerinde kiracının ticari hayatını da etkileyecek kararların dikkatle alınması gerekmektedir.

Taşınmazların kira sürelerinin bittiği tarih itibariyle 2886 sayılı Kanuna 75.maddesine göre göre tahliyesi ve ihale suretiyle kiraya verilmesi çalışmaları dosya bazında İçişleri Bakanlığının 2005/119 sayılı genelgesi dikkate alınarak yapılacaktır.

Sonuç olarak Taşınmazlar kira sürelerinin bittiği tarih itibariyle 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre ihale suretiyle kiraya verilmelidir.

BULGU 41: Taşıt Kiralamasında Bakanlar Kurulu Kararına Aykırı Davranılması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesince 19.12.2014 tarihinde ihalesi yapılan ve 6.377.760TL sözleşme bedeli ile 28.01.2015-31.12.2017 tarihleri arasında yüklenici Giray Turizm Tic.Ltd.şirketi tarafından yerine getirilecek araç kiralama hizmet alımı işinde mevzuata aykırı hareket edildiği görülmüştür.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 10. maddesinin 11.02.2014 gün ve 6519 sayılı Kanunun 21.maddesiyle değişik beşinci fıkrasında, *"Bu Kanun kapsamında edinilecek taşıtların menşei, silindir hacimleri ve diğer niteliklerini belirlemeye ve sınırlamalar getirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir."* düzenlemesi yapılmış, 11.02.2014 gün ve 6519 sayılı Kanunun 21.maddesiyle yapılan değişikliğin nasıl olacağına ilişkin 2015/6425 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 10.06.2014 gün ve 29026 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 237 sayılı Taşıt Kanununun Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair 2014/6425 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 1. maddesinde, 237 sayılı Taşıt Kanununa ekli (1) sayılı cetvelde ve son iki sırasında belirtilenler hariç olmak üzere (2) sayılı cetvelde yer alan makamlar ile güvenlik önlemleri (zırhlı) araçlar, koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunanlar ve idarelerin yurt dışı teşkilatları için yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi taşıt edinilebileceği, bunların dışında hibe dâhil her ne suretle olursa olsun yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi taşıt edinilemeyeceği, birinci fıkra kapsamındaki makam ve hizmetler hariç olmak üzere, edinilecek binek veya station-wagon cinsi taşıtların silindir

hacimleri 1.600 cc'yi geçemeyeceği, yerli muhteva oranı % 50'nin altında kalan taşıtların yabancı menşeli sayılacağı, 2. maddesinde, hizmet alımı suretiyle edinilecek taşıtların menşei ve silindir hacimleri hakkında 1. madde hükümlerinin uygulanacağı, belirtilmiştir.

17.03.2006 gün ve 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 1.4.2006 gün ve 26126 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hizmet Alımı Suretiyle Taşıtların Edinilmesine İlişkin Esas Ve Usullerin 5. maddesinde, kamu hizmetlerinin gerektirdiği taşıtların ihtiyacının hizmet alımı yoluyla karşılanmasının temel amacının, kamudaki taşıtların giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanması olduğu, 6. maddenin (b) fıkrasında, hizmet alımı suretiyle yabancı menşeli binek ve station-wagon cinsi taşıtların edinilmesini Kanunun 10. maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen makam ve hizmetler ile sınırlı olacağı, aynı maddenin (c) fıkrasında, Kanuna ekli (1) ve (2) sayılı cetvellerde yer alanlar ile güvenlik önlemleri (zırhlı) araçlar ve koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunan araçlar dışında kullanılacak binek ve station-wagon cinsi taşıtların motor hacminin 1600 cc'yi geçemeyeceği belirtilmiştir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet alım ihalesinde alınan ve kimlerin kullandığına dair listenin incelenmesinde (en son 200 araç) 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 5. maddesinde yer alan kamudaki taşıtların giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımına uygun hareket edilmediği görülmüştür. Hizmet Alımı Suretiyle Taşıtların Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller'in 5. maddesinde belirtildiği üzere, "*Kamu hizmetlerinin gerektirdiği taşıtların ihtiyacının hizmet alımı yoluyla karşılanmasının temel amacı, kamudaki taşıtların giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanmasıdır.*" amacının gerçekleştirilmesi için belirli kurallar getirilmiştir. İlk düzenleme ve daha sonra yapılan düzenlemelere göre binek ve station-wagon cinsi taşıtların motor hacminin 1600 cc'yi geçmemesi, diğeri de aylık kira bedelinin kasko sigortası değerinin % 2'sini aşmamasıdır. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nde belediye başkanı dahil hiç bir kişi / unvan Kanuna ekli (1) ve (2) sayılı cetvellerde yer almamaktadır.

Bakanlar Kurulu Kararına aykırı olarak 1.600.cc'nin üzerinde ve ithal araçlar kiralanmıştır. Tip 2'de kiralanmış araçlar (43-49 araç sayısı) PEUGEOT-2014 301 AA

SEDAN, Tip 6'da 2 adet 2.000cc Wolswagen Tıguan, Tip 7'de 1 adet 2.987cc Mercedes 2014(Bluetec 4 Matic, Tip 8'de 2 adet biri Ford-2015 Mondeo 2.0 TDCI Trend, diğeri Ford-2012 Mondeo 2.0 TDCI Trend, Tip 9'da genel sekreter yardımcıları için 4 adet SKODA 2014 SUPER B ELEGANCE ithal araçtır. Bunların bazılarının da 1.600cc üzerinde olduğu açıktır.

Araç kiralamalarında Bakanlar Kurulu Kararlarında belirtilen esaslara uyulmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas Ve Usullerin 5. maddesinde, kamu hizmetlerinin gerektirdiği taşıt ihtiyacının hizmet alımı yoluyla karşılanmasının temel amacının, kamudaki taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanması amacıyla uygun olarak şartname düzenlendiği, birim fiyat teklif cetvelinde marka ve model belirtilmediği, arazi araçları dışında kiralanan araçların teknik özelliklerinden asgari 1600 cc ve altı araç istendiği, yüklenici tarafından önerilen araçlardan üstün özellikli olanların tercih edildiği, bundan böyle araç kiralamalarında Bakanlar Kurulu Kararlarında belirtilen esaslara uyulacaktır.

Sonuç olarak İdare cevabında Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas Ve Usullerin 5. maddesinde, kamu hizmetlerinin gerektirdiği taşıt ihtiyacının hizmet alımı yoluyla karşılanmasının temel amacının, kamudaki taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanması amacıyla uygun olarak şartname düzenlendiği, birim fiyat teklif cetvelinde marka ve model belirtilmediği, arazi araçları dışında kiralanan araçların teknik özelliklerinden asgari 1600 cc ve altı araç istendiği, yüklenici tarafından önerilen araçlardan üstün özellikli olanların tercih edildiği, bundan böyle araç kiralamalarında Bakanlar Kurulu Kararlarında belirtilen esaslara uyulacağı ifade edilmiştir.

Bulgumuzda Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin araç kiralama hizmet alımı işinde mevzuata aykırı hareket ettiği ifade edilmiştir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet alım ihalesinde alınan ve kimlerin kullandığına dair listenin incelenmesinde (en son 200 araç) 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 5. maddesinde yer alan kamudaki taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımına uygun hareket edilmediği görülmüştür. Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt

Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller'in 5. maddesinde belirtildiği üzere, "*Kamu hizmetlerinin gerektirdiği taşıt ihtiyacının hizmet alımı yoluyla karşılanmasının temel amacı, kamudaki taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanmasıdır.*" amacının gerçekleştirilmesi için belirli kurallar getirilmiştir. İlk düzenleme ve daha sonra yapılan düzenlemelere göre binek ve station-wagon cinsi taşıtların motor hacminin 1600 cc'yi geçmemesi, diğeri de aylık kira bedelinin kasko sigortası değerinin % 2'sini aşmamasıdır. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nde belediye başkanı dahil hiç bir kişi / unvan Kanuna ekli (1) ve (2) sayılı cetvelde yer almamaktadır.

Bakanlar Kurulu Kararına aykırı olarak 1.600.cc'nin üzerinde ve ithal araçlar kiralanmıştır. Tip 2'de kiralanılan araçlar (43-49 araç sayısı) PEUGEOT-2014 301 AA SEDAN, Tip 6'da 2 adet 2.000cc Wolswagen Tıguan, Tip 7'de 1 adet 2.987cc Mercedes 2014 (Bluetec 4 Matic, Tip 8'de 2 adet biri Ford-2015 Mondeo 2.0 TDCI Trend, diğeri Ford-2012 Mondeo 2.0 TDCI Trend, Tip 9'da genel sekreter yardımcılar için 4 adet SKODA 2014 SUPER B ELEGANCE ithal araçtır. Bunların bazılarının da 1.600cc üzerinde olduğu açıktır.

İdare cevabında kamudaki taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanması amacına uygun olarak şartname düzenlendiği, birim fiyat teklif cetvelinde marka ve model belirtilmediği, arazi araçları dışında kiralanılan araçların teknik özelliklerinden asgari 1600 cc ve altı araç istendiği, yüklenici tarafından önerilen araçlardan üstün özellikli olanların tercih edildiği ifadesi fiili durumla uyumsuzdur. Kiralanan taşıtların yakıt giderleri Belediyece karşılanmaktadır. Bakanlar Kurulunun belli esasları getirmesinin bir nedeninde yakıt giderlerine ödenecek tutarlardır. Kabul edilmelidirki 1600 cc üzerindeki araçların yakıt harcaması 1600 cc ve altındakilere göre fazladır.

Araç kiralamalarında ihale dokümanı ve ihale sonrası kiralanılan araçların çalıştırıldığı dönemde Bakanlar Kurulu Kararlarında belirtilen esaslara uyulması sağlanmalıdır.

BULGU 42: Toplu İş Sözleşmesi'nde 4857 sayılı İş Kanunu'na Aykırı Hüküm Bulunması

Toplu iş sözleşmesi hükmüne dayanarak işçilere yıllık izinlerinde de yemek yardımı yapıldığı görülmüştür.

01.01.2015 - 31.12.2017 tarihlerini kapsayan toplu iş sözleşmesinin yemek yardımı başlıklı 38. maddesinde “*İşverence, Sendika üyesi işçilere sözleşme süresince fiilen çalıştıkları her gün için, net 11,00 TL yemek yardımı yapılır.*

Ücretsiz izine ayrılan işçiler, yemek yardımından izin süresi boyunca yararlanamazlar.” Denilmiş, Yıllık ücretli izinler başlıklı 31. maddesinin (e) fıkrasında ise “*Yıllık ücretli iznini kullananlar ücret ve tüm haklardan çalışanlar gibi aynen yararlanırlar.*” Düzenlemesi yer almıştır.

Toplu iş sözleşmesinde yemek yardımının fiilen çalışılan günler için yapılacağı ve yıllık ücretli izine ayrılanlara da yemek yardımının çalışanlar gibi yapılacağı düzenlenmiştir. 4857 sayılı İş Kanunu'nun “Tatil ücretine girmeyen kısımlar” başlıklı 50. maddesinde “*Fazla çalışma karşılığı olarak alınan ücretler, primler, işyerinin temelli işçisi olarak normal çalışma saatleri dışında hazırlama, tamamlama, temizleme işlerinde çalışan işçilerin bu işler için aldıkları ücretler ve sosyal yardımlar, ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri için verilen ücretlerin tespitinde hesaba katılmaz.*” hükmü yer almaktadır.

Kanun'dan anlaşılacağı üzere idarece yapılan sosyal yardımlar tatil ücretine girmeyen ödemelerdir. Yemek bedelinin de bir sosyal yardım olmasından dolayı yıllık izin, genel tatil, hafta tatili gibi çalışılmayan günlerde ödenmemesi gerekmektedir. İdare hafta tatilinde çalışılmayan günler için yemek yardımı ödemesi yapmıyorsa, işçilerin ücretli izne ayrıldıkları yani fiilen çalışmadıkları günler için de ödeme yapmamalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Toplu iş sözleşmesi hükmüne dayanarak işçilere yıllık izinlerinde de yemek yardımı yapıldığı görülmüştür.

Toplu iş sözleşmesinde yemek yardımının fiilen çalışılan günler için yapılacağı ve yıllık ücretli izine ayrılanlara da yemek yardımının çalışanlar gibi yapılacağı düzenlenmiştir. 4857 sayılı İş Kanunu'nun “Tatil ücretine girmeyen kısımlar” başlıklı 50. maddesinde dikkate alınarak sosyal yardımların işçilerin ücretli izne ayrıldıkları yani fiilen çalışmadıkları günler

için de ödenmeyecektir.

Sonuç olarak Toplu iş sözleşmesine Kanunlara aykırı hükümler konulmaması sağlanmalıdır.

BULGU 43: Ulaşım Daire Başkanı Olarak İşçi Kadrosunda Olan Kişinin Görevlendirilmesi ve Harcama Yetkililiğini Kullanması

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Daire Başkanı olarak mühendis olup işçi kadrosunda çalışan kişinin görevlendirildiği görülmüştür.

5018 sayılı Kanununun 31. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde, "*Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir.*" denilmiştir. Görüleceği üzere harcama yetkilisi olarak görevlendirme de memuriyetle bağ kurulmamıştır. Ancak her kurum açısından harcama birim yöneticisinin belirlenen kadroya nasıl atanacağına / görevlendirileceğine ilişkin düzenlemelere bakılmalıdır.

Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik Eki Cetveller Ekinde ki (I) sayılı kütük ekindeki Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Memur Kadro Kütüğünde Daire Başkanlıkları Genel İdare Hizmetleri sınıfı ve derecesi de 1 olarak belirlenmiştir. Büyükşehir Belediyelerinde harcama birimleri Daire Başkanlığı olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla bütçe ile verilen ödeneklerin kullanım hakkı Daire Başkanına aittir. Daire Başkanlığına atanma için gerekli şartlar 657 sayılı Kanunda belirlenmiştir. Memur olmayan kişi Daire Başkanlığına atanamayacağına göre belirlenmiş bu kadroya işçi statüsündeki bir kimse görevlendirilmemelidir. Daire Başkanlığı kadrosuna atanamayan bir kişinin bu kadroya görevlendirilmesi ve harcama yetkililiğini kullanmaması gerekir.

Daire Başkanlığına şartları tutan kişinin görevlendirilmesi ve harcama yetkililiğini bu kişinin kullanması sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Daire Başkanı olarak mühendis olup işçi kadrosunda çalışan kişinin görevlendirildiği görülmüştür.

Ulaşım Daire Başkanlığı Harcama Yetkililiğine şartları tutan bir kişinin

görevlendirilmesi sağlanacaktır.

Sonuç olarak Ulaşım Daire Başkanlığına şartları tutan kişinin görevlendirilmesi ve harcama yetkililiğini bu kişinin kullanması uygun olacaktır.

BULGU 44: Viranşehir Halinde Bulunan İşyerlerinin Kanuna Uygun Tahsis Edilmemesi

Viranşehir Belediyesine ait olup 6360 sayılı Kanun ile 30 Mart 2014 tarihi itibarıyla Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesine devredilen işyerlerinin Viranşehir Belediyesince tahsis / verilme şartlarının Kanuna uygun olmadığı görülmüştür.

26.03.2010 gün ve 27533 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun 01.01.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 5957 sayılı Kanun 18. maddesiyle 552 sayılı Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

552 sayılı Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 21. maddesine göre toptancı hallerindeki işyerlerinin ilgili belediyece tahsis edileceği, 28.12.1997 gün ve 23214 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Toptancı Hallerin Yönetimi ve İşleyişi Hakkında Yönetmeliğin 26. maddesinde, açık işyerlerinin tahsis tarihinden en az onbeş gün önce belediyece ilan edilerek ilgililere duyurulacağı, tahsisle ilgili başvuruların işyeri sayısından fazla olması halinde, belediyece kura çekimi yapılacağı, 30. maddesinde ise açık işyerlerinin ilan edilmesi, tahsis, teminat ve toptancı hal işyerlerinde bir yıl içinde satılması gereken asgari yaş sebze ve meyve miktarının tespiti, üretici birliklerine öncelik verme koşuluyla üretici ve komisyonculara hangi oranlarda tahsis yapılacağı, tahsis sahiplerinden ve çalışanlarından istenecek belgeler, tahsisin devri, intikali ve benzeri konulara ilişkin usul ve esaslar belediye meclisleri tarafından bu Yönetmelikte belirlenen tahsise ilişkin ilkeler çerçevesinde hazırlanacak yönetmeliklerle düzenleneceği belirtilmiştir.

01.01.2012 tarihinden önce tahsis edilen işyerlerine ait belgelerin incelenmesinde kişilerin dilekçesine istinaden genelde aynı veya üç gün içinde encümençe tahsis yapıldığı görülmüştür. Boş olan yerlerin tahsis tarihinden en az onbeş gün önce ilan edilerek ilgililere

duyurulması ve tahsisle ilgili başvuruların işyeri sayısından fazla olması halinde belediyece kura çekimi yapıldığına dair hiç bir bilgi ve belge dosyalarında bulunmadığından dolayı yapılan tahsislerin yönetmeliğe aykırı yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Viranşehir Belediyesine ait hal 6360 sayılı Kanun ile 30 Mart 2014 tarihi itibarıyla Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmiştir. Bu tarihten sonra işyerinin devrinin yapılmasında yetkili organ Büyükşehir Belediye Encümeni olduğu halde bu tarihten sonraki üç işyerinin devri Viranşehir Belediye Encümenince yapılmıştır. Bu nedenle yetkisi olmadığı halde Viranşehir Belediye Encümenince yapılan devir işlemleri yetkisizlik nedeniyle geçersizdir.

Yönetmeliğe uygun verilmeyen işyerlerinin iptali sağlanarak ihale usulüyle kiraya verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Viranşehir Belediyesine ait olup 6360 sayılı Kanun ile 30 Mart 2014 tarihi itibarıyla Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesine devredilen işyerlerinin Viranşehir Belediyesince tahsis / verilme şartlarının Kanuna uygun olmadığı ifade edilmiştir.

Viranşehir Belediye Encümenince yapılan 3 adet dükkânın devir işlemleri yeniden ele alınarak Toptancı Hallerin Yönetimi ve İşleyişi Hakkında Yönetmeliğin 26.maddesine göre işlem yapılacaktır.

Sonuç olarak İdare cevabında Viranşehir Belediye Encümenince yapılan 3 adet dükkânın devir işlemleri yeniden ele alınarak Toptancı Hallerin Yönetimi ve İşleyişi Hakkında Yönetmeliğin 26.maddesine göre işlem yapılacağı belirtilmiştir.

Bulguda 01.01.2012 tarihinden önce tahsis edilen işyerlerine ait belgelerin incelenmesinde kişilerin dilekçesine istinaden genelde aynı veya üç gün içinde encümenince tahsis yapıldığı, boş olan yerlerin tahsis tarihinden en az onbeş gün önce ilan edilerek ilgililere duyurulması ve tahsisle ilgili başvuruların işyeri sayısından fazla olması halinde belediyece kura çekimi yapıldığına dair hiç bir bilgi ve belgenin dosyalarında bulunmadığı, dolayısıyla yapılan tahsislerin yönetmeliğe aykırı olduğu belirtilmiştir. Yine Viranşehir Belediyesine ait hal 6360 sayılı Kanun ile 30 Mart 2014 tarihi itibarıyla Büyükşehir Belediyesi'ne devredildiği, bu tarihten sonra işyerinin devrinin yapılmasında yetkili organın Büyükşehir Belediye Encümeni olduğu halde bu tarihten sonraki üç işyerinin devri Viranşehir Belediye Encümenince yapıldığı ifade edilmiştir.

01.01.2012 tarihinden önce tahsis edilen işyerleri yönetmeliğe uygun olarak tahsis edilmediği halde bulguya verilen idare cevabında bu hususa değinilmemiştir.

01.01.2012 tarihinden önce tahsis edilen işyerleri yönetmeliğe uygun olarak tahsis edilmediğinden dolayı bu yerlerin tahsis işleminin iptali sağlanarak ihale usulüyle kiraya verilmesinin ve Viranşehir Belediye Encümenince 30 Mart 2014 tarihinden sonra devir yapılan üç işyerinin devri ile ilgili Büyükşehir Belediye Encümenince işlem tesis edilmesi gerekir.

BULGU 45: Viranşehir Halinde Bulunan Yerlerin Kira Artışında 5957 Sayılı Kanuna Uyulmaması

Viranşehir halindeki işyerlerinin kira artışlarında 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna uyulmadığı görülmüştür.

26.03.2010 gün ve 27533 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5957 sayılı Kanun 01.01.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 5957 sayılı Kanun 18. maddesiyle 552 sayılı Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

552 sayılı Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 21. maddesine göre toptancı hallerindeki işyerlerinin ilgili belediyece tahsis edileceği öngörülmüştür. 5957 sayılı Kanunun Geçiş hükümleri başlıklı geçici 1. maddesinin dördüncü fıkrasında "Toptancı hallerinde tahsisli işyerleri, mevcut tahsis sahiplerine Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren hiçbir işleme gerek kalmaksızın on iki yıl süreyle kiralanmış sayılır." denilerek on iki yıl süre ile kiralama işleminin yapıldığı belirtilmiştir. 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde, "Bir yıldan uzun süreli kira sözleşmelerinde ikinci ve izleyen yıllar kira bedelleri, Üretici Fiyatları Endeksi oranında arttırılır." hükmüne göre de halde bulunan işyerlerinin 01.01.2012 tarihindeki tahsis / kira ücreti baz alınarak bu tarihten sonra artışlar Üretici Fiyatları Endeksi oranına göre belirlenecektir.

Viranşehir Belediyesine ait hal 6360 sayılı Kanun ile 30 Mart 2014 tarihi itibarıyla Büyükşehir Belediyesine devredilmiştir. Viranşehir halinde bulunan işyerlerinin kiralari üretici fiyat endeksi baz alınarak belirlenme yerine Viranşehir Belediye Encümenince belirlenmiştir. Viranşehir Belediyesince halde bulunan 72 adet işyerinden 2012 yılında 1.620TL/yıllık, 2013 yılında 1680TL/yıllık, 2014 yılında 1.680TL/yıllık, 2015 yılında 1.860TL/yıllık kira alınmıştır.

Kira artışının üretici fiyatları endeksi oranında arttırılması 5957 sayılı Kanun gereğidir. Viranşehir Belediyesince hal gelir ve gider hesapları devredilmemiş olduğundan dolayı devirden sonra eksik alınan kiralari tahsilatı sağlanmalıdır.

Kira artışının üretici fiyatları endeksi oranında arttırılarak oluşan farkların tahsilatı sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; 5957 sayılı Kanunun Toptancı Hallerindeki İşyerleri ile Pazar Yerlerindeki Satış Yerlerinin İşletilmesine ilişkin 11. maddesinin 01/01/2012 tarihinde yürürlüğe girdiği, 11.maddesinin, “ Bir yıldan uzun süreli kira sözleşmelerinde ikinci ve izleyen yıllar kira bedelleri, Üretici Fiyatları Endeksi oranında arttırılır.” Hükmünün mevcuttaki kira sözleşmelerinin düzenlemelerine aykırı olmadığı, hükmünün. 5957 sayılı Kanunun Geçiş hükümleri başlıklı geçici 1. maddesinin dördüncü fıkrasında on iki yıl süre ile kiralama işlemine de uygulanıp uygulanmayacağı konusunda oluşan tereddüt ve Viranşehir Belediyesi uygulamasının da bu yönde olması nedeniyle devam edilmiş olup, yapılacak değerlendirme veya alınacak görüşe istinaden kira tahsili yapılacaktır.

Sonuç olarak İdare cevabında oluşan tereddüt nedeniyle yapılacak değerlendirme veya alınacak görüşe istinaden kira tahsili yapılacağı belirtilmiştir.

Bulgumuzda 552 sayılı Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 21. maddesi, 5957 sayılı Kanunun Geçiş hükümleri başlıklı geçici 1. maddesinin dördüncü fıkrası, 5957 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi hükümlerinin değerlendirilmesinde halde bulunan işyerlerinin 01.01.2012 tarihindeki tahsis / kira ücreti baz alınarak bu tarihten sonraki artışların Üretici Fiyatları Endeksi oranına göre belirlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Viranşehir halinde bulunan işyerlerinin kira artışının üretici fiyatları endeksi oranında arttırılarak oluşan farkların tahsilatının sağlanması gerekir.

BULGU 46: Viranşehir Şehir İçi Dolmuş Hatlarının Verilme Şeklinin Mevzuata Uygun Olmaması

Viranşehir Belediyesinin 2008 yılında Encümen kararıyla vermiş olduğu dolmuş hatlarının verilme şeklinin 5393 sayılı Kanuna aykırı olduğu görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15. maddesinin (f) bendi "*Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek.*" ile (p) fıkrasında ki, "*Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*" hükümlerinden toplu taşıma hakkının belediyenin yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanununa göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir.

Toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri ile üçüncü kişilere gördürülebilmesi mümkün olmakla birlikte her üç yöntem bakımından da bu hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmüş olması zorunludur. Kanunda öngörülen sürelerden daha uzun bir sürenin öngörülmesi ya da hiçbir şekilde süre öngörülmemesi durumlarında bu durumun hukuka aykırılık oluşturacağı kuşkusuzdur. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin ilgililer yönünden geleceğe yönelik olarak kazanılmış hak oluşturması ise mümkün değildir. İlgililerin hiçbir hilesi ya da idareyi yanıltan bir davranışı olmaksızın idarece tesis edilen mevzuata aykırı işlemlerin düzeltilmesi zorunlu olmakla birlikte, söz konusu hukuka aykırı işlemlerin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar bu işlemlerin ilgililere sağlamış olduğu haklar ilgililer yönünden kazanılmış hak oluşturur. Bir başka deyişle, kazanılmış haktan bahsedilebilmesi ancak mevzuata aykırı işlemin ortadan

kaldırıldığı tarihe kadar gerçekleşmiş olan haklar, yani geçmişe yönelik haklar yönünden mümkün olabilir.

Viranşehir Belediyesi ihale şartnamesinde işin adı şehir içi ulaşım hatlarının satışı olarak yer almış ise de 5393 sayılı Kanuna göre hatların satışı mümkün değildir. Yukarıda açıklandığı üzere toplu taşıma hizmetlerinin sadece imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri ile üçüncü kişilere gördürülebilmesi mümkündür.

Söz konusu hatların ihale karar ve şartnamelerinin incelenmesinde bu hatların ruhsat ve imtiyaz şeklinde verilmediği kanaatine varıldığından verilme şeklinin kiralama olarak kabul edilmesi gerekir. Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015 / 985, Karar No: 2015 / 3164 numaralı kararında belirtildiği üzere 10 yıla sınırlıdır. Bu nedenle ihale ile verilen hatlardan 10 yıllık süreyi dolduranların ihale ile verilmesi gerekir. Viranşehir Belediyesince 2008 yılında ihale ile verilen hatlar 10 yıllık süresinin dolacağı tarihte ihale suretiyle verilmelidir. Her ne kadar bu işlemler Viranşehir Belediyesince yapılmış ise de 6360 sayılı Kanun ile ulaşım Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin görev ve yetkisine geçmiştir. Dolayısıyla işlemi tesis edecek olan Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesidir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, toplu taşıma hizmetlerinin gördürülmesine ilişkin ihalede herhangi bir süre öngörülmemesi mevzuata aykırı olup, bu aykırılığı giderecek şekilde yeni bir ihale yapılması zorunludur.

İhale ile verilen ancak süre belirtilmeyen hatların ihale ile verildiği tarihten itibaren 10 yılın sonunda ihale suretiyle verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; Viranşehir Belediyesinin 2008 yılında Encümen kararıyla vermiş olduğu dolmuş hatlarının verilme şeklinin 5393 sayılı Kanuna aykırı olduğu görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 15. maddesinin (f) bendi "Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek " ile (p) fıkrasında ki, "Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek;

kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek ” hükümlerinden toplu taşıma hakkının belediyenin yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanununa göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde kaç yıllığına olacağı gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir.

İhale ile verilen ancak süre belirtilmeyen hatların ihale ile verildiği tarihten itibaren 10 yılın sonunda ihale suretiyle verilmesi sağlanacaktır.

Sonuç olarak İhale ile verilen ancak süre belirtilmeyen hatların ihale ile verildiği tarihten itibaren 10 yılın sonunda imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden birinin seçilerek ihale suretiyle verilmesi sağlanmalıdır.

7. EKLER

Ek 1: Kamu İdaresi Mali Tabloları

2015 YILI BİLANÇOSU

	AKTİF			PASİF	
1	DÖNEN VARLIKLAR	165.425.143,08	3	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	156.032.162,38
10	Hazır Değerler	81.014.671,83	30	KISA VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR	8.218.224,52
100	Kasa Hesabi	0,00	300	Banka Kredileri Hesabi	0,00
102	Banka Hesabi	81.014.605,25	303	Kamu İdarelerine Mali Borçlar Hesabi	8.218.224,52
103	Verilen Çekler Ve Gönderme Emirleri Hesabi (-)	0,00	31	KISA VADELİ DIŞ MALİ BORÇLAR	0,00
105	Döviz Hesabi	66,58	32	FAALİYET BORÇLARI	49.307.974,12
106	Döviz Gönderme Emirleri Hesabi (-)	0,00	320	Bütçe Emanetleri Hesabi	49.307.974,12
108	Diğer Hazır Değerler Hesabi	0,00	33	EMANET YABANCI KAYNAKLAR	13.849.608,38
109	Banka Kredi Kartlarından Alacaklar Hesabi	0,00	330	Alınan Depozito Ve Teminatlar Hesabi	7.480.178,50
11	Menkul Kıymetler ve Varlıklar	0,00	333	Emanetler Hesabi	6.369.429,88
12	FAALİYET ALACAKLARI	17.417.081,61	34	ALINAN AVANSLAR	0,00
120	Gelirlerden Alacaklar Hesabi	0,00	36	ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	84.656.355,36

121	Gelirlerden Alacaklar Hesabi	Takipli	16.771.152,48	360	Ödenecek Ve Fonlar Hesabi	Vergi	0,00
126	Verilen Ve Teminatlar Hesabi	Depozito	645.929,13	361	Ödenecek Güvenlik Kesintileri Hesabi	Sosyal	0,00
127	Diğer Alacakları Hesabi	Faaliyet	0,00	362	Fonlar Veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı		0,00
13	Kurum Alacakları		16.226.186,17	363	Kamu İdareleri Payları Hesabi		7.458.234,52
132	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabi		16.226.186,17	368	Vadesi Geçmiş, Ertelemiş Veya Taksitlendirilmiş Vergi Ve Diğer Yükümlülükler Hesabı		77.198.120,84
14	Diğer Alacaklar		7.322,37	37	BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		0,00
140	Kişilerden Alacaklar Hesabi		7.322,37	372	Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabi		0,00
15	Stoklar		322.078,86	379	Diğer Borç Ve Gider Karşılıkları Hesabi		0,00
150	İlk Madde Ve Malzeme Hesabi		322.078,86	38	GELECEK AYLARA AİT GELİR VE GİDER TAHAK.		0,00
16	ON ODEMELER		945.825,66	381	Gider Tahakkukları Hesabi		0,00
160	İş Avans Ve Kredileri Hesabi		0,00	39	DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR HES.		0,00
161	Personel Avansları Hesabi		0,00	391	Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabi		0,00
162	Bütçe Dışı Avans Ve Krediler Hesabi		935.825,66	397	Sayım Fazlaları Hesabi		0,00
165	Mahsup Dönemine Aktarılan Avans Ve Krediler Hesabi		10.000,00	399	Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesabi		0,00
18	GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLAR		0,00	4	UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		124.943.970,03
180	Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabi		0,00	40	Uzun Vadeli İc Mali Borçlar		68.073.551,16

19	Diger Donen Varliklar	49.491.976,58	400	Banka Kredileri Hesabi	68.073.551,16
190	Devreden Katma Değer Vergisi Hesabi	49.491.976,58	41	Uzun Vadeli Dis Mali Borclar	0,00
191	İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabi	0,00	43	DİGER BORCLAR	37.480.959,31
197	Sayim Noksanlari Hesabi	0,00	438	Kamuya Olan Ertelenmiş Veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabi	37.480.959,31
2	DURAN VARLIKLAR	1.730.391.010,42	44	ALINAN AVANSLAR	0,00
21	Menkul Varliklar	0,00	47	BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	10.726.777,30
22	FAALİYET ALACAKLARI	0,00	472	Kidem Tazminatı Karşılığı Hesabi	9.900.000,00
23	KURUM ALACAKLARI	0,00	479	Diger Borç Ve Gider Karşiliklari Hesabi	826.777,30
24	MALİ DURAN VARLIKLAR	29.926.492,09	48	Gelecek Yillara Ait Gelirler	8.662.682,26
240	Mali Kuruluşlara Yatirilan Sermayeler Hesabi	12.657.092,09	480	Gelecek Yillara Ait Gelirler Hesabi	8.000,00
241	Mal Ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatirilan Sermaye	17.269.400,00	481	Gider Tahakkuklari Hesabi	8.654.682,26
25	MADDİ DURAN VARLIKLAR	1.700.430.889,05	49	DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	0,00
250	Arazi Ve Arsalar Hesabi	828.052.145,26	499	Diger Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesabi	0,00
251	Yeralti Ve Yerüstü Düzenleri Hesabi	493.021.879,64	5	OZ KAYNAKLAR	1.614.840.021,09
252	Binalar Hesabi	127.217.404,69	50	Net Deger/Sermaye	1.395.863.301,88
253	Tesis, Makine Ve Cihazlar Hesabi	145.314.814,64	500	Net Değer Hesabi	1.395.863.301,88

254	Taahhütler Hesabi	39.321.829,03	51	DEĞER HAREKETLERİ	0,00
255	Demirbaşlar Hesabi	9.419.982,34	52	YENİDEN DEĞERLEME FARKLARI	0,00
256	Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabi	30.680.000,00	57	GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	16.915.810,16
257	Birikmiş Amortismanlar Hesabi (-)	-66.198.589,29	570	Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabi	16.915.810,16
258	Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabi	93.601.422,74	58	GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	0,00
26	MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	0,00	59	Donem Faaliyet Sonuçları	202.060.909,05
260	Haklar Hesabi	11.141.901,46	590	Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu Hesabi	202.060.909,05
268	Birikmiş Amortismanlar Hesabi (-)	-11.141.901,46	PASİF TOPLAMI :		1.895.816.153,50
28	GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	33.629,28			
280	Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabi	33.629,28			
29	DİĞER DURAN VARLIKLAR	0,00			
AKTİF TOPLAMI :		1.895.816.153,50			

2015 YILI FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

Hesap Kodu	Yardımcı Hesap	GİDERİN TÜRÜ	2015 Cari Yıl
	Kd1		
630	1	Personel Giderleri	93.504.742,95

630	2	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderler	12.657.468,11
630	3	Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	174.408.579,35
630	4	Faiz Giderleri	505.693,83
630	5	Cari Transferler	4.692.313,92
630	7	Sermaye Transferleri	1.163.807,80
630	11	Değer Ve Miktar Değişimleri Giderleri	413.375,50
630	12	Gelirlerin Ret Ve İadesinden Kaynaklanan Giderle	5.054.010,56
630	13	Amortisman Giderleri	41.389.888,28
630	14	İlk Madde ve Malzeme Giderleri	43.974.833,80
GİDERLER TOPLAMI			377.764.714,10

Hesap Kodu	Yardımcı Hesap Kd1	GELİRİN TÜRÜ	2015 Cari Yıl
600	1	Vergi Gelirleri	11.614.523,85
600	3	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	35.125.898,94
600	4	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	42.616.833,19
600	5	Diğer Gelirler	489.970.368,44
600	11	Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	497.998,73
GELİRLER TOPLAMI			579.825.623,15
FAALİYET SONUCU			202.060.909,05

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<http://www.sayistay.gov.tr>

**ŞANLIURFA BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
2015 YILI
PERFORMANS DENETİM RAPORU**

İÇİNDEKİLER

1. ÖZET.....	91
2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	91
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	92
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	92
5. GENEL DEĞERLENDİRME	93
6. DENETİM BULGULARI.....	94

1. ÖZET

Bu rapor, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin performans denetimi sonuçlarını ve bulgularını içermektedir.

6085 sayılı Kanunun 36 ncı maddesi uyarınca, Sayıştay “*hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergelerle ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesi suretiyle gerçekleştirilen denetim*” olarak tanımlanan performans denetimini yapmakla görevli ve yetkilidir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin hedef ve göstergeleriyle ilgili olarak faaliyet sonuçlarının değerlendirilmesini sağlamak amacıyla aşağıdakiler denetlenmiştir:

- 2015-2019 dönemine ait Stratejik Plan,
- 2015 yılı Performans Programı,
- 2015 yılı İdare Faaliyet Raporu ve
- Faaliyet sonuçları ölçümü yapan veri kayıt sistemleri.

Performans bilgisinin içeriğine yönelik olarak yapılan incelememizde, güvenilir ve doğru bilgi üretecek bir veri kayıt sisteminin oluşturulduğu anlaşılmıştır.

Stratejik Plan, Performans Programı ve Faaliyet Raporunun genel olarak mevzuata uygun olduğu tespit edilmiş, kurum performans yönetimi sistemi bakımından olumlu yönde değerlendirilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresi yönetimi, 5018 sayılı Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan Stratejik Plan, Performans Programı ve İdare Faaliyet Raporlarının hazırlanmasına ilişkin yönetmelik ve kılavuzlara uygun olarak hazırlanmış olan performans bilgisi raporlarının doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştay'a sunulmasından; bir bütün olarak sunulan bu raporların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tam ve doğru olarak yansıtmasından; kamu idaresinin amaç, hedef, gösterge ve faaliyetlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; performans yönetimi ve faaliyet sonuçlarının

ölçülmesine ilişkin sistemlerin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden; performans bilgisinin dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin amaç, hedef, gösterge ve faaliyetlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, kamu idaresinin raporladığı performans bilgisinin güvenilirliğine ilişkin değerlendirme yapmak, performans yönetimi ve faaliyet sonuçlarını ölçen sistemleri değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimin dayanağı; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları ve Sayıştay ikincil mevzuatıdır.

Denetimin amacı, bütçe hakkının gereği olarak kamu idarelerinin faaliyet sonuçları hakkında TBMM ve kamuoyuna güvenilir ve yeterli bilgi sunulması, kamu idarelerinin performansının değerlendirilmesi ile hesap verme sorumluluğu ve saydamlığın yerleştirilmesi ve yaygınlaştırılmasıdır.

Denetim, kamu idaresinin faaliyet raporunda yer alan performans bilgilerinin ve bunları oluşturan kayıt ve belgelerin doğruluğu ve güvenilirliğine ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile gerçekleştirilmiştir.

Bu çerçevede, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin yayımladığı 2015-2019 dönemine ait Stratejik Plan, 2015 yılı Performans Programı ve 2015 yılı İdare Faaliyet Raporu incelenmiştir.

5. GENEL DEĞERLENDİRME

2015 yılı performans denetimi kapsamında Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin yayımladığı 2015-2019 dönemine ait Stratejik Plan, 2015 yılı Performans Programı ve 2015 yılı İdare Faaliyet Raporu incelenerek faaliyet sonuçlarının ölçülmesine yönelik olarak üretilen performans bilgisinin güvenilir olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Denetimden elde edilen bilgi, belge çerçevesinde, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin 2015 yılı için Stratejik Plan, Performans Programı ve Faaliyet Raporunun mevcut olduğu, ilgili mevzuatında belirtilen süreler ve tanımlamalara uygun hazırlandığı ve kamuya sunulduğu, dolayısıyla kurumun raporlama gereklilikleri açısından görevini yerine getirdiği anlaşılmıştır.

Stratejik Plan, Performans Programı ve Faaliyet Raporunun genel olarak mevzuata uygun olduğu tespit edilmiş, kurum performans yönetimi sistemi bakımından olumlu yönde değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nde, süreç sorumluları konuya samimiyetle yaklaşarak özverili çalışmalara dayalı çıktılar üretmişlerdir. Sistem planlama yönüyle genel olarak başarılıdır.

6. DENETİM BULGULARI

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<http://www.sayistay.gov.tr>